

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKÄ DAGBLADET

Lauapäeval, 10. juunil 1972

Nr. 43 (3731)

14. aastakäik

ERN, ERF, EK ei võta rahvus- kongressist osa

Nagu selgub Eesti Rahvusnõukogu hülletäinist, on Eesti Rahvusnõukogu, Eesti Komitee, Eesti Rahvusfond ja Eesti Kultuuri Koondis otsustanud eemale jääda ülemaailmsest Eesti Päevade rahvuskongressist. Nagu EPL kuulub, ei ole nendest aga Eesti Kultuurikoondise juhatus veel mingit selletaolist otsust vastu võtnud. ERN-hülletäin teatab, et nende organisatsioonide organid kutsutakse kokku seisukohtade formuleerimiseks, mis teatavaks tehakse Eesti Päevade Rootsi Komiteele ja Rahvuskongressi toimkonnale, mis asub Torontos.

Mis on drastilise sammu taga? ERN-hülletäinist selgub, et eemale jäävad organisatsioonid leiavad, et Rahvuskongressil ei ole kõik organisatsioonid võrdõiguslikud. Nimeit on rahvuskongressi üldvalimistel moodustatud esinduskogudel võimalik kongressile tulla kõigi oma esinduskogude liikmetega-rahvasaadikutega, kuna Keskrahvuskogusse mittekuuluvatel organisatsioonidel on vaid 2-3 häält, olenevalt, kas tegemist on kesk- või tavalise organisatsiooniga. Leitakse, et informatsioon sellise jaotuse kohta on selgunud alles lõplikult informatsioonist ja mitte varem, nii et jääb mulje, et korraldajad on oma kavasad avalikkuse eest varjanud. See on aga ebanormaalne, konsulteeritakse hülletäinist. Rootsi ülemaailmsest Eesti Päevade komitee, Rahvuskongressi toimikond siin ja keskoorganisatsioonid on töötanud kõrg teg teadmises, et kongress kutsutakse kokku võrdõiguslikul alusel. Mandatide jaotuse kavast ei annud mingit informatsiooni selgunud

kujul ka Eesti Päevade peakomitee esimees Robert Kream oma Rootsi-külalastel. ERN-hülletäin väidab, et teatavakssaanud kord on talletuseks ka Rootsi Eestlaste Esindusele.

Organisatsioonid on sunnitud selle korra juures eemale jääma, üeldakse informatsioonis, kust aga jääb mulje, et kui esindamise kord revideeritakse võrdõiguslikuks, siis revideerivad eemalejääjad ka oma eemalejäämist ja võtavad kongressist siiski osa. Seega on otsustav Rahvuskongressi komitee seisukoht selles küsimuses.

ÜEP ROOTSI KOMITEE ESIMEES Leo Karupää on reageerinud teatele ERN, ERF ja EK eemalejäämisest Rahvuskongressist järgneva seletusega:

Ülemaailmse Eesti Päevade korralduse ja ülestõusnud probleemist arusaamise seisukohtast on vajalik kõigepealt väike tagasiwaade. Külalastes Eesti Päevi Stockholmis

Järg. lhk. 11

Kas "söbralik zhest"? USA on hakanud likvideerima Sovjeti-uurimist

WASHINGTON. — ("Eesti Päevalehe" kirjasat(jalt). USA sovjetoloogiat, ehk Nõukogude Liidu ja kommunisti probleemide uurimist, on tabanud tõsine kriis. Riiklikud toetused on vähenenud. Samuti on vähenenud uurimistööks. Mitmed ülikoolid on sunnitud lõpetama oma Nõukogude Liidu uurimisprogrammid, mit 83 ülikooli juures, kuid suurem osa neist vabata oma tuleviku läbi pessimismi prillide. Aastal 1971 kulutati Nõukogude Liidu küsimuste uurimiseks, kaasa arvatud vene ja teiste Ida-Euroopa keltte õppimine, 59 miljoni dollarit. Ka sellises suuruses kuitustate jätkumine 1972. aastaks ja edaspidi on küsimusmürgi all.

Üldiselt on juba teada, et ameeriklaste rahadega töötanud suur-Nõukogude Liidu Uurimisinsituut Münchenis, koos selle osakonnaga New Yorgis, on kinni pandud, tegevuslopetatud, paljud eksperdid oma töökohad kaotanud. Samuti on teada, et asutuse Vaba Euroopa mitmesuguseid programme on kas lõpetatud, või tugevalt koondatud.

Selma on jäänud ka ajakirjad "East Europe" ja N. Liidu uurimisinsituudi mitmed väljaanded, nende seas viimati ka paegu 20 aastat ilmunud "Bulletin of the Institute for the Study of USSR".

Samal ajal kui vähenevad majanduslikud ressurtsid ja uurimisprogrammid ning nende publitserimisvõimalused, on aset leidnud ka tagasilöögid uurimispersonalis osas. Ühelepoole on mitmed vanema põlvkonna nõukogude küsimuste eksperdid lahkunud surma läbi. Teiselt poolt on märgata tunduvalt huvi vähenemist õppiva akadeemilise nooruse hulgas N. Liidu ja kommunisti probleemide uurimise vastu.

Ameerika Ühendriikide noorema põlve teadlaste, ülikoolilõppejõudude ja üliõpilaste keskel on viimasel paari aastal tugeval kujul levinud vaade, mis mõistab hukka nn. "külm sõja ideoloogiat" ja

N. Liidu ning kommunisti küsimuste uurimist seostatakse selle ideoloogiaga.

Sellepärast ei taha paljud nooremad teadlased ja ka üliõpilased enam nende probleemidega tegeleda, neid õpetada või neid õppima ja uurimis hakata. Tagasi on läinud isegi vene keele õppimine ja õpetamine. Alates 1968. aastast on vene keele õppimine USA ülikoolides vähenenud 11 prots. võrra, samal ajal kui teiste keelte õppimine on tõusuteel.

Olukord on kujunenud niivõrd kriitiliseks, et tuntud N. Liidu eksperdi ja endise diplomaadi George F. Kennani eestvõttel kutsuti äsja Princetonis asuva "Institute for Advanced Study" juures, mis kujutab endast kuulsate õpetlaste koondist, kes tegutsesid avansseerunud uurimistööga paljudel aladel (seal tegutsesid muide ka maailmakuulsad füüsikud Einsteini ja Oppenheimeri) kokkovi konverents selles küsimuses. Ühtlasi andis "Institute for the Advanced Study" välja spetsiaalse rapordi sovjetoloogias praeguse olukorra kohta Ameerika Ühendriikides, millega raport ilmus just enne seda kõrgkutsutud konverentsi. Rapordi autor, Princetoni ülikooli professor Frederick Starr, soovib selle ülevaate kokkuvõttes Nõukogude Liidu uuri-

misküsimuste senisest suuremat üliõpilast koordineerimist.

Shikindia uurimustöö planeerimise puudusele juhtis konverents Järg. lhk. 11

USA kuulsaim kremloog ja end Moskva-saadik George Kennan hoiatab.

1000 võimlejat Leida Leesmenti liikumises 500 olid Malmö-laval

MALMÖ (EPL)— Leida Leesment, rahvusvahelise nimega eesti võimlemispedagoog, seisab viimasel ajal sageli dilemma ees, milliseid alhvatelaid välismaa kutsesid vastu võtta. Trupp on sooritanud juba üle pool sajaja välisreisid ja neid võiks olla kahekordselt niipalju, kui cituleks arvutada amatöörismi tavaliste raskustega: võimlejad käivad kas koolis või tööl j a tekib suuri raskusi valikrühma kokkusaamisel just teatud ajapunktilks. Just praegu on järjekordselt selline situatsioon seoses uue kutsuga Ameerikast ja milline reis arvatavasti toimub kas aasta teisel poolel või tuleval aastal. Leida Leesmentil oli kevadesinimine Malmö linnateatris kahele täismajale ja otse selle järele ootas võimlemispidustus Kielis.

See on imponeeriv töö, millega Leida Leesment on Malmö hakkama saanud. Tulles võõrana võõraste linnas, on ta kohaliku nooruse tõnamand oma võimlemisliikumises, mis kannab nime "Malmö-tüdrukud" ja millel praegu on juba üle 1000 võimleja. Seejärel "galaesinemised" s.o. traditsioonilised aastase töö demonstratsioonid Malmö linnateatris, olid rekordilised nii esinejate hulga kui publiku poolest.

500 võimlejat esinesid kahele täismajale. Trupil on kohapeal ääretu populaarsus ja kohalik suurleht Sydsvenska Dagbladet on Leida Leesmenti ja tema töö võtnud oma erilise hoolde alla, m.h. esinemiste kaaskorraldajana.

Leida Leesmenti organisatsioonist on kasvanud võimlemisliikumine, kus peale tulevad järjest uued noorte aastakäigud. Kõige selle koos hoidmine ja juhtimine vajab rohkeid abilisi.

Kõigepealt on Leida Leesmenti kõrval astunud tema võimlemispedagoogist tütar Tiina Leesment, kes on lõpetanud kehakasvatuse ülikooli Stockholmis, samuti on liikumise ridades kasvanud rohkeid assistante, nendest mitmed kõrgema kehakasvatustiku kõrgeima haridusega.

Võib ütelda, et siit on antud imp-Järg. lhk. 1A

Leida Leesment oma valikrühma võimlejaid treenimas.

EPL 10. juunil 1972

MEIE MILJÖÖ

Kogu maailm arutab praegu miljöprobleeme, s.t. miljöõd, milles inimkond elab. UNO on kokku kutsunud erikonverentsi Stockholm, et alla kriipsutada probleemi olulisust aastakümnel, kus tsiviiltsiooni areng on tõhuslikuks ekspansiooniks jõudnud nii kaugele, et meie elumiljö, eeskätt loodus, on tugevasti ohustatud.

Esimised häärekallad kestis mõned aastad tagasi Jaapanist, kus massiliselt ühe rannasauna inimesi suri ja haigestus, kuna nad olid oma peatoidusena summitud sööma kala, mis püüti samast merest, kuhu jooksid suurtõustuse elavhübed sisaldavad roiskveed. Sellest ajast peale on teadised rakendunud miljöprobleemide uurimisele ja vastanud, et saastamis- ja roiskumisnähted esineb kõigis maades, ka kõige kõrgema hügieeniga ühiskondades.

Ei ole siis ime, kui Rootsi kuningas ühes intervjuuvastuses hiljuti rõhutas, et miljöprobleem on kaasaaja olulisemaid probleeme. Kõik peavad rakenduma, et lahendada seda pakilist küsimust ja mida varem lahendus leitakse, seda parem. Kuningas juhtis seega tähelepanu, et siin on küsimuses kogu inimkonna tulevik ja eluvõimalused. Rikume me oma miljö, rikume ka elamivõimalused. Käimasolevas saastamisprotsessis on juba praegu küsimuseks: kui kaua jätkuvad maailma puhtaveevard?

Selle olulise probleemi ümber käib ka suupoliitika. Stockholmis marsivad demonstrandid, visatakse suitsupomme ja ei olda rahul UNO miljökonverentsiga, millest idariigid osa ei võta ja mida sellepärast tembeldatakse "kapitalistlike teesklemiseks". Vastakäimustel — Kommunistid, anarhistid j.t. sellavad, et miljöõd saab efektiivselt ja öieti hooldada ainult n.n. sotsialistlikes (loe kommunistlikes) maades. Järelikult tuleb miljöõd päästmiseks (!) kukutada kõigepealt kapitalistlik kord.

Kommunistlikud riigid N. Liidu sfääris jäid eemale ettekaandel, et nad ei saa leppida Ida-Saksamaa diskrimineerimisega, keda kui mitte UNO liiget, ei kutsutud konverentsile. Paistab aga, et põhjused on sügavamad. Idariigid kõige tõe-

näosuse järele ei õnnudki eriti huvitatud probleemist, mida nimetatakse "sajandi olulisimaks". Sellel lihtsal põhjusel, et nad eemale jäämisega pääsevad ka nendest kohustustest, mida konverents tõenäoliselt UNO liikmesriikidele soovib ja mis rasketõustuse-maadele võivad kujuneda küllaltki kulukaiks.

Sest kuigi demonstreerivad vastakäimustel Stockholmis kujutavad ette, et nende vaimne kodumaa on miljöhooldusel eesrindlik, siis on asi tegelikkuses vastupidine ja näit. suur osa Läämemeregi saastamisest viimasel aastakümnel on toimunud olulisel määral idarannikule ja Soome lahte üles ehitatud kommunistlike riikide rasketõustuse roiskvetest.

Ja kui jälgida idariikide endi massmeediuimeld, siis selgub üsnagi masendav pilt saastamisprotsessist, mis on kaugele läinud ja millele sealtgi tähelepanu hakatakse osutama omal viisil, näit. karikatuurides, kus suplustest tuleja on muutunud oma kehavärsis "sopaseks". Teaduslikus kirjanduses kirjeldatakse läänemaailma saastamisnuresid, kuid puudutatakse üsna harva samu probleeme isenda juures, kuigi need esinevad tegelikkuses ringal kujul ja peegelduvad, nagu märgitud "enesekritilises huumoris". Ei ole saladus, et saastamisprobleemid on ülimal määral tabanud ka eesti veekogusid ning maastikku — näit. on põlevkivialadest saanud "kuumaastik" tuhamägede tõttu.

Rootsis kõneldakse palju miljöõpäästmise vajadusest, selles suunas võetakse vastu seadusi ja määrusi ja tehakse midagi ära, kuigi siinseid probleeme, mida ida on nobe itseerima, ei ulatagi sealtse probleemideni, kuna seal ei ole industrialiseerimistubinas senini mingit rõhku pandud miljöõle.

Miljöõkonverentsil kui ka selle vastastel oleks õpetlik pilku heita Läti Rahvusfondi poolt tähelepanekuljust just nüüd välja antud brošüüri, kus saastamisprobleemi idas tutvustatakse ida oma materjalidega tekstis ja pildis ning mis kahtlemata paneb hämmastunud küsimaks: on see võimalik? See seletab, miks idariigid kohal ei ole.

KLA

Wallace laskja jälitas Nixonit

WASHINGTON — Ühendriikide föderaalpolitsei on uurinud Alabama osariigi kuberner ja Ühendriikide presidendikandidaadi George Wallace'i laskja Arthur Bremeri mineviku ning on avastanud, et Bremer on viibinud president Nixonil külas käigu ajal Ottawas, kus ta oli presidendil saabusel parlamentaarse rahvamassi hulgas. Samuti hulgas. Samuti on selgunud, et Bremer on jälitanud ka presidendikandidaati senator Hubert Humphrey'd tema valimiskampaania ajal.

FBI avastused lasevad oletada, et Bremer ei tulistanud kuberner Wallace'i poliitilistel põhjustel vaid oli valmis mõrva üht silmapaistvat Ühendriikide poliitikut, et keskida sellega avaliku tähelepanu fookusesse.

Politsellisel uurimisel on selgumad, et Bremer viibis Nixonil külas käigu ajal kaks päeva Ottawas ja peatus 13. ja 14. aprillil Lord Elgin hotellis.

Politseliinid on läbi uurinud terve rea pilte ja filme, mis on võetud Ottawas paigaldatud ette kogunenud rahvaulgust Nixonil külas käigu ajal. Nendel pildidel on avastatud pealtnähtavalt rahvamassi hulgas Arthur Bremer. Politsei on

katsunud avastada Bremeri kuriteo motive, kuid ei ole seni jõudnud konkreetsetele tulemustele.

Ametivõimude üsna raskendatud eriti seetõttu, et Bremer valib ning ei anna poliisile mingisuguseid seletusi.

Kuberner Wallace'i tervislik olukord on muutunud Praegu ei ole arstidel ikka veel selge, kas kuberner jääb jalgastest halvatuks või suudab ta selgorgu vigastanud kuu-lihaavast täielikult paraneda.

● Uddevallas saab 10. juunil 85-aastaseks proua Johanna Jevsjev, sünd. Odenberg.

● Göteborgis elanud ülläplased Mari Siilak ja Hans Settergren.

VÄLISKOMMENTAAR

TIPPKOHTAMISE VILI

"Ajalugu võib tõenäolikkult leida tippkohatamise puhul Moskvast kõige tähtsamana, et see üldse toime tuli. Iga hilisem president peab Nixonit arvele panema, et ta tegi lõpu halvavale hirmule otseste läbirääkimiste eest kommunistlike suurriikidega nende eneste pinnal. Hurjutusena "Jalta", mida on kaua kasutatud selles, et tõrjuda igasugust katset ratsionaalses asjaajamises maailma probleemides, ei või kunagi enam saada tagasi oma vana salvangut pärast seda, kui üks tõeline ristisõda ja nagu Nixon on teinud omad palverännakud Pekingisse ja Moskvasse". Nõnda kirjutas ameerika liberaalne ajaleht New York Post oma kommentaaris president Nixonile läbirääkimiste kohta Nõukogude juhtkonnaga. Lehe arvamus on raske jagada, sest kurikuulsa Jalta kohtamise pärandist saadud kogemused ei või muutuda tühisteks nii kaua kui hulk euroopa rahvaid kannatavad selle osaks saanud lõhekohtu all.

Mis puutub Moskvast tippkohatamise tulemusesse üldse, siis on ametlikult kõige tähtsamaks nimetatud SALT läbirääkimiste lõpetamine, millega põhimõttelisel piraatase Ühendriikide ja N. Liidu tuumrelvastust. See on nüüd pandud kirja kokkuleppes. Mis kannab president Nixon ja Nõukogude parteijuhi Brezhnevi allkirja. Ilma selle sobimusest "strateegiliste relvade piiramiseks" oleks tippkohatamine Moskvast sisuliselt kujunenud fiaskoks. Aga kuigi kokkuleppe saavutati, kas võib siis sellest järeldada, et kogu sõjajärgses asjatus on tulnud põhjalik pööre? Ei. SALT-kokkulepe peab pigem vaatama kui sümbolset tehingut kahe tuumrelvastuse suurvõimu vahel, kes kogu maailmale kuuluvad, et nad ei taha enam raisata oma ressursse lakkamatuks võidujooksuks tuumrel-

vade alal. Ameerika reaktsioon sel puhul on üldiselt positiivne, kuid leidub ka küllalt arvustajaid, kes ei taha leppida mingi "katusega" oma arsenalil kohal.

Vastuseisajad on kõige rohkem Nixonit vahariiklaste erakonna paremal tiival senaator Goldwateriga eesotsas, kuid ka demokraatide hulgas. Vastuseisu põhjendatakse viitega, et kokkuleppe järgi on N. Liidu rohkem maalasuviid interkontinentaalseid rakette ja need on pealegi palju suuremate tuumalaengutega kui ameerika omad. Järelikult võib USA kergesti jätta maha ohtliku otukorda, kui midagi selle arhoidmiseks ette ei võeta. Mis puutub N. Liitu, siis on sealgi ringkond, kes leiavad, et kokkuleppe jätkat ühendriikidele suuri võimalusi senise "edumaa" säilitamiseks nii tehniliselt kui tuumalaengute arvu poolest.

Teoreetiliselt on muidugi mõeldav, et SALT-kokkulepe võib inimsoole pakkuda teatud lootust ülerelvastatud maailmas, kuigi ollakse ikkagi veel väga kaugele sõjariistade tõelisest vähendamisest. Inimestel on kalduvus panna rohkelt lootusi sellele väikesele sammule, millest SALT-kokkuleppe kõneldakse. Kuid Jalta vaim pole ununenud ja seepä-

rast on küllalt põhjust karta uut peitust N. Liidu poolt. Nõukogude vene parteijuht Brezhnev on tulinud oma doktriini poolest, mis järgib Stalini eeskujusid ja osalt imiteerib ka Mao Tse-tungi võtteid. Nõnda oli näiteks silmatorkav, et Brezhnev puudus president Nixonit vastuvõtjate hulgas Vnukovo lennuväljal, kutsus aga Nixonit varsti pärast seda jutujamamisele enese juurde täpselt samuti nagu Mao Tse-tung seda tegi omal ajal Pekingis. Mao Tse-tungist lahkumisevalt mingis aga Brezhnev tippkohatamise kestel Moskvast täielikult rolli N. Liidu peamehena, nagu seda tavatses teha Stalin omal ajal kõigil tähtsamatel puhkudel.

Avalikulele on jäänud teadmata, kas ja kuivõrd oli Brezhnev ja Nixonil mõnel kokkusaamisel juttu olukorrast Vietnamis ja Lähis-Idas, kus N. Liidu ja USA huvide teatavasti ristuvad. Mõõda minnes puudutas mõlemat probleemi ainult Nõukogude välisjuht Kossõgin ühes sõnavõtus seletusega, et suhte edaspidiseks korraldamiseks N. Liidu ja USA vahel oleks vaja "võimaluste piires" midagi teha sõjatuude kõrvaldamiseks Vietnamis ja Lähis-Idas. Kui need mõlemad probleemid lahitektis täpselt, siis vähendab see loomulikult tippkohatamise vilja.

A.K.

Israel taaskehkestab surmanuhtluse?

Israel-Egiptuse n.n. kuuepäevastja viitend aastapäeval sõnas Israeli kaitseminister Moshe Dayan, et araabia gerilja-aktiivsus Israeli vastu on üldiselt tõsiselt ohustunud. Samaaegselt leidis kindral Dayan, et enesemõrvaaparatid vastu on raske võidelda, kuid vähemalt üks lagasihirmutav tee on olemas.

Moshe Dayan meenutas sejuures hiljuti asetleidnud massmõrva Tel Avivi rahvusvahelisel lennuväljal, kus kolm jaapani terroristi tulistasid automaatrelvadest surmaks 26 isikut. Antud juhul võibolla ei jää Israeli muud üle, kui taaskehkestada surmanuhtluse, mis tabaks kõiki vangistatud terroriste.

Kindral Dayan hoiatas oma kõnes ka Egiptust ja Liibanoni, toonitades, et Israeliil on väga lihtne blokeerida nende riikide õhuhüundusi välismaailmaga juhul, kui Egiptus ja Liibanon peaksid taotlema Israeli lennuliinide saboteerimist. "Tuleb meeles pidada, et jaapani enesemõrva-patrullid kõigest hoolimata ei õnnestunud halvata liiklust Lod-lennuväljal Tel Avisis", ütles Dayan.

Israelis aga tahetakse ehitada Lod-lennuväljale erilist terminaalriigi enda lennuühingule El Alile, mida võiks kasutada ka mõned teised "usaldatavamad lennuliinid". Peale selle tahetakse senisest efektiivsemalt kontrollida lennureisijate pagasit ja reisijaid endid.

Kaitseminister Dayan märkis, et

kui peaks pühkema üsna sõda Egiptuse ja Israeli vahel, ei tarvitse Israeli otseselt okupeerida Kairot. Ta leidis, et on olemas küllalt teisi võimalusi sundida vastast kapitulatsioon. Sel juhul teeks Israeli ka oma parima, et takistada sõja levimist mujale, kaasaarvatud ka N. Liidu interventsiooni. Kui peaks vastuetegevuse pühkema, saab Israeli teha nii, et Egiptus oleks täielikult isoleeritud teistest araabia maadest, nentis Dayan.

See jaapanlane, kes Lod-lennuväljal massmõrva üle elas, s.t. ei jõudnud end surmata, märkis Israeli politsei-võimudele, et kõik atentatoidid katvatsesid sooritada enesetapu pärast atentaati. Tel Avivi lennati Pariisi ja Frankfurti kaudu, kust trio varustati võltsitud passidega. Roomast said nad relvad ja käsigranaadid samal päeval, kui toimus lend Israeli.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhana Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetusk. ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskilustana Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eeskilustana, tel. 016/14 77 72
Tellimispõstgiri nr. 15 67 70-0
Kuulutussarvete postgiri 60 50 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 147:-
Termin (4 kuud) kr. 53:-
Kuu kr. 15:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskilustana-Kurirens
Tryckeri AB Eeskilustana 1972

Agnes Lepp 65-aastane

Agnes Lepp-Kaasik "Minu teistikut" a. 1959.

Stockholmis saab pühapäeval, 11. juunil 65-aastaseks näitlejatar Agnes Lepp-Kaasik.

Agnes algas oma teatritegevusega juba Tallinna Linna II Tütarlaste-gümnaasiumis. Pärast kooli lõp-tamist siirdus teatrikooli. Alustas kut-selise näitlejana Tallinna Teatriliste-riis, jätkas lühemat aega Draama-teatris ja seejärel oli väljapaistvalt tegev Estonias.

Pagulasena on olnud aktiivselt kaastegev Eesti Pagulasteatris nii näitlejana kui ka näitejuhina. Peao-sa kandjana on ta eriti meele jäänud paguluses Rein Andre poolt lavasta-tud Tennessee Williamsi näidendis "Klaassenazheri".

Agnes Lepp-Kaasik on oma sära-va näitlejatalendiga eesti teatrilis-ko dommaal kui maapaos annud nime-tamisväärsse panuse.

Kissinger ja ta tantsijanna

President Nixonil eriline nõuand-jal Henry Kissinger on seletanud, et see tantsijanna, kes ameeriklaste külas käigu ajal ühes Teherani õõkubis katkestas oma etenduse ja istus Kissingeri sülele, tahis teada saada lähemad andmeid USA ja N. Liidu vahel sõlmitud SALT-lepin-gu kohta.

Tantsijanna Nadia Parsa on Kis-singeri kohaselt "väga sarmikas tü-druk, peale selle väga huvitatu ka välispoliitikast". Kissinger ja tantsi-janna olid hulk aega diskuteerinud menettlust, kuidas vananenud relvi asendatakse uutega ja kuidas asenda-takse SS-7 robotit allveelaevaga Y-klassist. Kissinger seletas, et ta ta-hab luua julgeolekut maailma kõiki-dele Nadiadele.

Palme ründas USA-d miljöökongressis

UNO miljöökongressi esimesel plenaaristungil esines peaminister Palme ingliskeelse kõnega, milles ta muuhulgas mõistis hukka USA miljööd kahustavat sõjapõhendamist Vietnamis. Palme ei nimetanud USA-d nimepidi, samuti mitte Vietnami, kuid kuulajaskonnale ei jäänud mingit kahtlust selles, keda öfeti mõeldi. USA valitsus reageeris kiiresti ja kritiseeris teravalt Olof Palme sõnavõtet.

Viitega sõjatandritele Vietnamis sõnas Rootsi peaminister:

— Kohutav hävitatus, mida põhjustavad ulatuslikud pommitused, bulldooside kasutamine suures skaalas ja taimeürged, on kuritegu, mida mõnikord nimetatakse miljöömõrvaks (ecocide) ja mis nõuab tungivalt rahvusvahelist tähelepanu.

Edasi sõnas Palme, et küsimust kui sellist on vaid algeliselt arutatud UNO ja Rahvusvahelise Punase Risti komiteede kongressidel, kus asja on puudutanud ka Rootsi. Peaminister rõhutas, et ökoloogiline sõjapõhendamise tuleb kiiresti korras lõpetada.

USA välisministeerium reageeris kiirelt, kusjuures "avaldati suurt rahutust" Palme sõnavõtte puhul. Välisministeeriumi esindaja Charles Bray leidis, et peaminister tutvus-

tas asjasse mitte puutuvat küsimust. "On usumatu, et miljöökongressi peameesriigi peaminister võib end nii väljendada", nentis Bray.

Peaminister Palme andis lühilühilise, raadiole, kusujuures ta märkis, et ta meeleka ei nimetanud USA-d ja Vietnami, sest tegemist oli üldise, printsipaalse ettekandega, kus sõja mõjusid kirjeldati miljööküsimuse taustal.

— Nagunii oli aga arusaadav milles ma kõnelesin, sõnas peaminister, USA miljöökongressi Vietnamis on otsene side miljööhävitusega.

Peaminister Palme sõnavõtet hoolimata aga lahkus miljöökongressist Rootsi delegatsiooni liige ja kompartei juht Hermansson kes ametliku põhjendusega nentis, et kongressis ei võeta päevakorda USA miljööküsimust Vietnamis.

Tito käib Moskvast pinda sondeerimas

Jugoslaavia 30-aastane president Tito saabus külla Moskvasse, kusjuures ametlikult määratledes, et arutlused Krenlini käsitelavad vastastikkuseid riiklike probleeme. Kaasaarvatud küsimused majanduslikul, poliitilisel, kultuurilisel ja rahvusvahelisel teemal.

Mitteametlikult aga märgitakse, et Tito esmalt on huvitatud Nixon'i külastusest Moskvasse ja kõnelustest USA presidendi ja vene juhtide vahel. Peale selle on kindel, et Tito on huvitatud sõjalisest olukorrast eeskätt Vahemere idaosas.

Tito võeti Moskvassa vastu erilise sõbralikkusega, teda õnnitliti tema ühendamise juubelisünnipäeva puhul ja taile anti üle Leninil orden. Korraldajate ka intervjuu televisioonis, kusjuures Tito kõigepealt avaldas tunnustust Sovjetli-USA koostööle.

Seepeale aga mõistis ta teravalt hukka ameeriklaste poliitikat Vietnamis, kusjuures sõnastas oli hulga teravam kui venelaste endi oma on olnud viimaseil nädalal. Kuna venelaste pidevalt on kõnelnud USA poolt teostatavast minicriminest Vietnami veles, kasutas Tito väljendust "blokaad". Samuti toonitas ta, et USA sõjalisel aktsioonid on suunatud ka N. Liidu vastu.

Titot on traditsiooniliselt peetud sõlasõnaks lauerijaks ida ja lääne vahel, kusjuures Jugoslaavia riigijuht on igas olukorras ära kasutanud vastolusid ida ja lääne vahel. Seega peaks USA-Sovjeti poolt alustatud koostöö ja sõbralikkuse suhtelemine olema Tito silmis kaunis kahtlane

väärarvusega — väljapressimise seisukohast.

Jugoslaavia poliitika N. Liidu suhtes on alati olnud erakordselt iseseisev, eriti kui arvesse võtta, et Jugoslaavia faktiliselt on kommunistlik riik. Tüüpiliseks on Sovjeti invasioon Tšehhoslovakkiasse ning seoses sellega avaldatud n.n. Brezhnevi doktriin.

Tito mõistis hukka nii invasiooni kui ka doktriini, sõnas, et tegemist on sotsialismiaade suveräänuse piiramisega ja alustas Jugoslaavia idapiiridel koguni teatud sõjaväeansõrveid. Mõistagi kujusid suhted N. Liidu ja Jugoslaavia vahel kaunis jahedaiks ja püsivad selliseina kuini mõõdund aastani, mil Brezhnev küis Belgradis sõpruse taastamise visiidil.

Otsustati taaselustada majanduslikku koostööd ja paari kuu eest viibis Jugoslaavias ka Sovjeti kaitseminister Gretscho. Vähemalt sõjalise varustuse osas on Tito kaunis sõltuv N. Liidust, kuna see on vene päritolu. Ja reservade saamise piiramine tähendaks Jugoslaavia riigikaitsele otsest katastroofi.

Tito külastab enne Belgradit tagasisõitu ka Riit.

● Tööministeerium teatas, et üleriigiliste kokkuvõtete järgi on elutähtsede hinnad kuu aja jooksul tõusnud ainult kaks-kümnendikku protsenti, sellega on inflatsioon tempo pidurdunud. Eriti tõduaine hinnad on stabiliseerunud.

● Gallupi ringküsimisel maikuu pooldas Richard Nixonit järgmise presidendina 43 prots. ja senator George McGovernit 35 prots. vastajatest. Senaator Hubert H. Humphrey võrreldes oli vahetõrde 45:34 Nixon'i kasuks. Kuberner George Wallace poolehoid oli 15 prots.

Kodumaa-eestlane kirjutab: Ootame võõra riigi juhilt oma olukorra kergendamist

LONDON (EPL) — Ühe kanali kaudu on Eesti Häl saanud ühelt kodumaa eestlaselt alljärgneva kirjutise palvega, et see ajakirjanduses avaldamist leiaks. Kirj on kirjutatud enne USA presidendi Nixon'i Moskva-külastäku ja näitab kujukalt, milliseid lootusi ja kartusi see külastäku ka venemaise all ägaval kodumaaal kaasa löv.

— Euroopas on kevad. Koos kevadtuultega on hakarua Euroopat külastama mitmed poliitikatelased. Üheks tähelepanuväärsemaks külastuseks on kahtlata Ameerika Ühendriikide presidendi, härra Nixon'i külastäku Venemaale. Maailm on täis lootusi ja ootusi selle külastäku tulemuste suhtes. Kuid üpris vähestele tuleb meelde, et ka meie Baltikumis, eestlased, lätlased ning leedulased, ootame pingsalt külastäku tulemusi.

Milleks kujuneb meie homme päev? Kas ikka seesama tsaarigaene venemastisooni? Nüüd muidugi internatsionalismi ja rahvaste sõpruse ning üksteiselähedamise kurjuse ja maski taga. Sellele on viimaseil ajal lisandunud NSVL-i moodustamise 50. aastapäeva tähistamise kampaania, mis tegelikult teenib sama venemastisooni. Või on loota ka mõningaid uusi, pehmemaid, kevadtuult Balti rahvastele?

Vähemalt niigi palju et, me võiksime oma isamaa: rääkida ja ametasutustes ajada asju oma emakeeles, ei meile ei imporditaks venelasi ja sunnitsime meie koduläpetajaid minema tööle õpppraktika sildi varjusse Venemaale, ei meie loodusvarasid ei rõvitsaks ja loodust kuritahtlikult ei laastataks ja saastataks n.n. tööstuse arendamis sildi varjus, ei meie kultuuri laetaks vedidgi vahemalt arenda, ilma ei me peaksime kõikjal ja kõiges kliima komparteid ja Leninit, et me ei territooriumit ei kärbitsaks Venemaa kasuks (kuigi kõik on tegelikult Lks Venemaa)...

Oleks veel palju-palju, muud soovida, kuid rahkemat ei julge ühistada. Seisame kirjatükki eesti on ette nähtud pikk vanglastus, kuna neil ei tunnista mingid vabadus (teale vabaduse parteid ja Lenini) kiita) aga inimõigusi. Sellepärast ei või me ka oma nimesid siia alla kirjutada, kuigi sellele võiks alla kirjutada iga eestlane, mitte eestlane.

Me ei tea, kas meie kolme väikese rahva nõuded on liiga suured või ei, kuid teiste vabade rahvaste juures on need tavalised, igapäevase elu juurde kuuluvad, nii et neile ei osata isegi täheleparv omistada. Kui imelik see ka ei tundu, kuid kahjuks peame meie, eestlased, lätlased ja leedulased, ootama mõne võõra riigi juhilt, et ta meie olukorda veidi kergendata aitaks, kuna Venemaa valitsejatel vabatahtlikku olukorra parandamis looda ei ole, vaid pigem vastupidist. Noot on avalikult kuulutanud, et meie rahvused tuleb sulatada ühte venelastega ja rahvus kui seesugune peab kaduma. Loodame, et härra R. Nixon'i visiidil ajal Moskvasse võetakse arutusele Eesti, Läti ja Leedu küsimus, seda enam, et ka Ameerika Ühendriigid on suu-

realt osalt süüdi praeguses okupatsioonis, nagu teisedki Venemaa liitlased II maailmasõjas. Kuna nad ei teinud midagi konkreetset ära vene okupatsiooni ärahoidmiseks Eestis, Lätis ja Leedus, vaid toetasid Venemaa, materiaalselt, moraalselt ja sõjaliselt. Me loodame, et oleme rohkem väärt kui ainult meelditulemustele endiste vabariikide aastapäevadel. Me tahaksime näha konkreetseid tegusid Am. Ühendriikide valitsusest ja oleme rõõmsad ning tänuksid igatühele, kes meid toetab ükskõik mis kombel.

Teadku kogu maailm, et ligemale 5.000.000 eestlast, lätlast ja leedulast ei taha Vene okupatsiooni, on kategooriliselt vastu meie kultuuri allasurumisele ja igapäevasele venemastisoonile. Me kutsume üles välis-eestlasi üksmeelselt ja kõigi vahenditega võitlema meie olukorra parandamise eest Eestis, Lätis ja Leedus ning Ameerika ja teiste rahvade aktiivset seda võitlust toetama.

Balti küsimust tuleb laialdaselt valgustada ajakirjanduses ja üles tõsta UNO-s. Teiste vabade rahvaste huvi meie käekäigu vastu ja tõhus toetus väljaspoolt annab ka meile siin meelekindlust ja jõudu võitluses oma õiguste eest. Olgu meie okupatsioon, õimude venemastisooni poliitika ja tagakiusamiste vastu võitlemist näitaks enam kui 17.000 allkirjaga leedulaste protest, isegi lätl kommunistid leivad, et venemastisoon minnaks liiga kaugele ja avaldasid protesti. Või võtkem viimane näide Eestist — TPI (Tallin-

na Polütehniline Instituut) üliõpilaste ilme nõukogude- ja venemastisooni välistamine, mille tagajärjel ähvardatakse nüüd paljusid koolist välja visata ja sõjaväkke võtta. Näited oleks veel muidki. Siiani on meie välistamist olnud küllaltki rahulik iseloom. Meil on täielik õigus nõuda, et eestlastel, lätlastel ja leedulastel oleks õigus elada oma isamaal ja rääkida ning ajada ametiasutustes asju oma emakeeles, et kõigi muulaste juuretoomine Balti riikidesse lõpetataks ja siia imporditud muulaste kindlaks tähtpäevaks välja viidaks (seda enam, et vähemalt 2/3 — 3/4 kriminaalkuritegude sooritavad sissetoetud) ning meie keele ja rahvuskultuuri lastaks vabalt areneda.

Meie loodame kogu sõdamest, et president R. Nixon meie raskest olukorrast aru saab ega reeda meid. Kui aga tõesti juhtub kõige halvem, siis jäävad veel ameeriklased, need, kes olivad endale presidendi, ja me peame kogu lootuse sellele, et neil jätkub tarkust ja julgust valida endale kindlameelne, otsustusvõimeline ja tugev president, kes on võimeline juhtima kindlakäielist riiki, ei otsi väljapääsu lihtlaste arvul, ning kellel on julgust võita astuda ka väikerahvaste kaitseks, olgu neid pealegi ühtekokku ainult 5 miljoni ringis.

EESTLASTE (MITTE JEESTLASTE-NIMEL KODUMAAAL.

● Hamburgis tähistas oma 95-aastast sünnipäeva Kristine Tõnson, üks vanemaid Saksamaa-eestlasi. Juubilar on hea tervise juures.

Ühisel jumalateenistusel kõneleb küllaline USA-st PASTOR K. L. MARLEY

Pühapäeval, 11. juunil kl. 15 Norrmalmi Baptisti kirikus Norrtullsgatan 37.

Laulukoor, solist Erick Laane

Fyll hålen! Vinn hela 250.000!

Alla har vi våra hål att stoppa pengarna i. Den 29 juni vet du kanske hur du ska bära dig åt. Då kan du vinna 250.000 netto (vinstavärde före skatt 357.142:88) i Nummerlotteriet. Pengarna som blir över? Ja, du kan ju börja med att ta semester. Pengarna betalas ut dagen efter dragningen. 40.000 vinsten från första dragningen. 40.000 vinsten från andra dragningen. Lotterna köper du idag. Hos närmaste kommissionär. Och sen: recheckar? Den stora checken?

Nummerlotteriet

— ett lotteri från Penninglotteriet

"Hea sõnumi" raadiosaated

Vaimulik raadiosaade Euroopa riigil

teisipäeva ja laupäeva

õhtul kell 21.15-21.30

lühilainele 31,33 m.

Postiaadress: Andres Link, Albatorssvägen 92, 136 66 Handen, Sverige.

Kes tundis perekond SIRK? Pärnust

ja teab selle perekonna liikmete saatusest. Olen tänulik igasuguse informatsiooni eest. Palun kirjutage aadressil: Ilmar Sirk, c/o Eesti Päevaleht, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Kuninglikud rahamured Buckinghami palees

(VE) Maailmas ei ole enam palju kuningannasid ja needki vähesed, kes veel troonil püüvad, omavad harva mingit tegelikku võimu. Ka Inglise kuninganna Elizabeth II on rohkem sümbol kui tõeline valitsejanna, kuid seejuures sümbol, kes läheb riigile küllaltki palju maksma. Kuninganna tasu küsimus kerkis akutselt esile möödunud mais, millal Elizabeth II saatis Westminsterisse sooviavalduse, et temale määratud riiklikke summasid suurendataks. See tundus algul paljudele põhjendamatu või koguni häbematu, kuid olukorra lähem analüüs näitas, et kuninganna oli tõesti jäänud selles osas juba kauaks unustusse.

Praegusel ajal, kus peaaegu kõik teenistujad Inglismaal arvestavad äga-aastaste regulaarsete palgatõusudega, peab kuninganna oma majapidamiskulude endiselt katma \$1.187.500-aastas, kusjuures seda summat ei ole suurendatud tema troonile astumiseast 1952. a.

Selle aja jooksul on palgad Inglismaal tõusnud 126 protsenti ja hinnad 74 protsenti.

Möödunud aastal oli kuningliku mille kuninganna pidi katma oma majapidamise puudujääk \$675.000, mille kuninganna pidi katma oma isiklikust varandusest.

Alamkojas kuutsi kuninganna palgatõusu küsimuse arutamiseks ellu vastav komisjon eesotsas varakantsler Anthony Bargeriga. Selle esimeseks ülesandeks jäi järele uurida kui kõrged on tegelikult kuningakojade väljaminekud ja mis neid põhjustavad. Kuna uurimus oli avalik, sai ka inglise "mees tänavalt" selles asjas esmakordselt fakte tugineda pildi.

Millised on siis majapidamisprobleemid Buckinghami palees? 1952. aastast peale on kuninganna sõjaväe töösünd \$72.175-lt aastas \$110.000-le aastas. Kui kuninglikud hobused võtsid 1952. a. hoolitsuskulu \$11.103 aastas, siis on nüüd vastav väljaminek kerkinud juba \$18.770-le. Ajalehtede ostuks kulutatakse Buckinghami palees nüüd \$3.638 aastas. Kuninganna ametisse astumisel küündis see summa vaid \$663-le.

Kas kuninganna on omal poolt samme astunud väljaminekute vähendamiseks? Nagu komisjoni raport näitab on seda mõneski suhtes teatud.

Nii näiteks on kuninganna vallandanud oma isiklikust personalist 70 isikut ja neid on Buckinghami palees nüüd ainult 46.

Vanasti olid erasjamehed selle

jaoks, et puhastada ja korrapäraselt üleskeerata palees asuvaid kellasid, kuid see ülesanne on nüüd antud kontraktina erafirmale, kes see töö sooritatakse loomulikult palju odavamalt. Isegi losside aiad peavad nüüd sissetulekut andma vähemalt niipalju, et nende harijate töötasud kaetakse. Lilled, seened ja juurvili annab headel aastatel väikese sissetuleku.

Järgnesid ägedad vaidlused alamkojas, kas tulla kuninganna soovile vastu või mitte. Need jõudsid oma kulminatsioonipunkti alles paar nädalat tagasi, millal otsustati hääletusvahetorraga 300-27 tõsta kuninganna toetusraha 106 protsenti võrra, suurendades seda seega \$2.450.000-le aastas. See klaarid teed vähem poleenikat tekitanud valituse ettepanekule suurendada parlamendiliikmete palkasid 38 protsenti võrra ja viia need \$11.250-le aastas. See ettepanek lähe loomulikult ilma vaidlusteta läbi.

Miks nii mitmedki parlamendi liikmed seidsid kuninganna palgatõusu aktsepteerimise vastu, sõltub asjaolust, et Elizabeth II saab oma sissetulekuid väga mitmesugustest allikatest ja parlamendi poolt määratud ülalpidamiserahha moodustab ainult väikese osa sellest.

Pealegi ei maksa ta kunagi tulumaksu, ükskiüks millistest allikast sissetulek pärineb.

Kuninganna saab lisaks kõigele 750.000 dollarit aastas Lancasteri hertsogiiri sissetulekust. See tuleb maa-aladest, mis omastati Henry II poolt 1265. a. kahelt mässumeelsest parunilt. See tulu katab kuninganna isiklikud väljaminekud riigipeana, kaasaarvatud riietus, mis maksab keskmiselt 75.000 dollarit aastas. Samuti laekub sellest fondist raha Sandringhami ja Balmorali lossides majandamiseks. Mõlemad lossid on võlgadeta ja kuninganna pärisomandid.

Peale selle kaetakse mitmed kuningakojade kulutused valituse ministrite ümberdelt poolt — nagu näiteks lennukisõidud (\$1.750.000 aastas), kuningliku jahilava korras-hoidmine (umbes 2 miljonit dollarit) ja kirjutusmaterjal (115.000 dollarit). Kogusummas teeb see välja 7,5 miljonit dollarit. Kõigele lisaks on Inglise kuninganna kindlasti üks rikkamaid naisi kogu maailmas oma päranduse teel saadud eratulude tõttu.

Kuninganna palgatõusu pooldajad töid esile, et Elizabeth II on seda väärt, kuna ta täidab oma riiklikud kohustused äärmise graatsia, efektiivsuse ja oskusega.

Varakantsler kui erikomisjoni esimees rõhutas, et kuningakojade kulud ei ole tegelikult kuigi palju kõrgemad kui vajatakse Inglise suursaatkonna pidamiseks Washingtonis.

Mitmed tööerakonda kuuluvad parlamendiliikmed aga töid jällegi küllalt loogiliselt esile, et kas on õige aeg kuninganna palgatõusust kõnelda kui Inglismaal on 1 miljon inimest ilma tööta ja valitsus püüab kramplikult hoida ametühingute poolt nõutavat palgatõusu 5-protsendil niivõlt. Peamiselt aga nurisid teiste kuningakojade liikmete kõrgete väljaminekute pärast. Nii näiteks hakkab kuninganna ema saama \$237.000, prints Philip \$162.500, Gloucesteri hertsog \$112.500, printsess Margaret \$87.500 ja 21-aastane printsess Anne \$37.500 aastas.

Tööerakonda kuuluv rahvasaadik William Hamilton oli eriti šokeeritud kuninganna ema palgatõusu üle. Tol elatunud rojalteedid ikkall on 33-liikmeline isiklik teenijaskond. Samuti leiab ta, et printsess Mar-

geret läheb oma väga piiratud ülesandele arvestades riigile liiga kalliks maksma. Teised küsisid: "Kuidas saab valitsus enesele lubada kõrgema tasu maksmist kuninglikule perekonnale, kuid mitte pensionäridele, kes oma tagasihoidliku sissetulekuga lähevad vastu raskele talvele?"

Vahepeal on Inglismaalt tekitanud pahameelt prints Philip, kes on ühelind, et vanemad peaksid maksma erimaksu igalt oma lapselt ja mida tõlgendatakse kui hoolimatust vaeete vastu.

Ajakirja "Christian Action" toimetaja Nicholas Fogg kommenteeris: "Ta ütleb, et suure perekonna olemine on sotsiaalselt vastutustundetu. Tal endal on aga neli last, ta ei maksa ise mingit tulumaksu ja sai alles hiljuti parlamendilt tohutusuure palgakõrgenduse. Siin võib ütelda, et just prints Philip ise on sotsiaalselt vastutustundetu, tehes selliseid märkusi".

Kuninganna abikaasa ütles oma 17. detsembril peetud kõnes Edinburghi ülikoolis lisaks eelpooldatud laste maksumistele ettepanekule veel, et sünnikontrollivahendite tuleks rohkem propageerida ja teha aborti nais-tele kättesaadavamaks.

Stockholms toimub miljöhooldus-konverents. Koitjärvel toimub ja on toimunud miljöhooldus ilma konverentsita, nagu nähtub pildilt. Uhtlasi meenuame, et tänavune suvepidu toimub Koitjärvel laupäeval, 17. juunil.

Sv. Dagbladet:

Armetu seisukohavõtt Vietnami suhtes Rootsis

Svenska Dagbladet avaldas oma 30. mai numbris pikema joonealuse artikli prof. Göran Lindahli sulest — "Enighet om Vietnam" (Üksmeelsus Vietnami suhtes). Prof. Lindahl ütleb oma artikli algul, et maailm on küllalt teadlik, mis juhtus Hué's talvel 1968. Üha enam fakte on tulnud ajakoolude päevavalgele. Pühjaviatnami üksuste toetusel vallutasid FNL-i jõud n.n. Tetofestilvi ajal jaanuaris 1968 vana keisririigi pealinn Hué ja suutsid selle oma käes hoida 25 päeva.

Mis juhtus selle aja jooksul? Et mõrvasi esimese, oli juba varem teada. Nüüd teatakse, et hukati vähemalt 3000 elanikku. See tähendab, et hukati enam kui 100 inimest päevas elanike arvust, mis on 150.000. Need masshauad, mis avastati, tunnistavad piiramata ohjeldamatust. Suurem osa oli maha lastud, teised surmatud kaigastega või maetud elusalt. Planeitu vägivallad on võimutesse. Kindlasti on hävitatud sobivate ohvrite jähi ka ilmsüüdit. Eesmärgiks on teadagi olnud poliitiliselt ja ideoloogiliselt juhtivate isikute likvideerimine, kõik need, kes kuuluvad mõnel viisil revolutsiooni vaenlaste kilda.

Üks Tetofestilvi eesmärgid oli mureda need ühiskonnagrupid, kes toetavad Saigon-režiimi, eeskätt poliitiliste juhtide kaader, funktsionäärid valitsusasutustes ja eriharidusega ekspedid. Selline vägivallane ja sihilik kava teostamine ei erine taktikast, millist kommunistid on varem ja ka hiljem kasutanud. Mis juhtub just praegu anastatud küllades ja linnades, ei ole teada.

Mõrva ja äraröövitute arv ajavahemikul 1958-1965 ulatus 46 500-ni ja perioodil 1966-69 44 000-ni. Pealeselle saavutati ühtlasi teine eesmärk: et hirmutada üksikisikuid passiviteeti, sundida vaikima või paremal juhul aktiivselt kaasa töötama. Spetsialkomandod FNL-i, kellele ülesandeks on teooriseerimine, on töötanud süsteemiga, mis seisneb hirmutamises, et need, kes on mingil moel oma tegevusega valitsust toetanud, loobusid sellest ja asusid aktiivselt tegutsema reetmisega, korraldaksid atentate ja sabotaaže. Keeldumise puhul järgneks "trahvimine. Kätemaksumaksustatööne on ka

suuremas skaalas kasutatud, suunates tervete küllade vastu, kus on töötatud koos vaenlasega. Selline terror küllades on puudutanud korraga 200-300 elanikku.

Prof. Göran Lindahl märgib m.h., et pärast Vietnami jagamist Genfi kokkuleppega voolas 850 000 põgenikku lõuna poole. Ta kirjeldab edasi, mis juhtus seoses maareformi ja Põhja-Vietnami. Nagu varem N. Liidus ja Hiinas, nii tõi see samuti selagi kaasa arvetööendamise kogu rikkama klassiga.

Arveteöendamise ulatus ka teiste juure, kellele nähti ühe režiimi vaenlasti. Hukkamiste voog käis üle kogu maa. Kergesti ja kiiresti organiseeritud rahvakohutud, kaastatud intensiivse indoktrineerimis- ja vihkamiskampaaniaga. Ohvrite arvu võib arvestada minimaalselt 50 000 surrunuga, maksimaalselt aga enam kui viis korda suurema arvuga. Pärast seda aega on maa olnud täiesti suletud. Tema elanikel pole olnud muud võimalust kui see, mille Põlvitööroo üksikisikud on pidanud vajalikuks. Mis mõtet on niusugusel juhul kõnelda üksmeelsusest? Võib ainult ütelda, et taoliste vahenditega luuakse komogeoneerimillaartiik, kus ollakse valmis üksiklik millisteks ohvriteks oma poliitilise eesmärgi saavutamisel.

Vähesed sündmused on nüüd-sel ajal leidnud nii ühekülgselt ja reservatsioonidega poolehoidu kui sõda Vietnami, ütleb prof. Lindahl. Üksi maa väljapool idablokki pole nii üksmeelselt armeitud seiskokhta ja propaganda lihtsust omaks võtnud kui Rootsi.

Korruptatsiooni alalõpmata, et rahvas Lõuna-Vietnami seisab üksmeelselt FNL-i selja taga. Märkimisvää-

ne rootsi opiniooni hoiakus ei ole mitte vaated ja argumentid — need on suurelt osalt samasugused kogu maailmas. Aga hämmastab on, et puudub igakülge debatt. Leidub terve rida asjaolusid, milledega võib seletada sellis: ühekülgsust.

Paljudes lääneriikides etendavad radikaalid tähtsast, sageli otsustavad oma poliitilise ja kultuurilise opositsiooni kujundamisel. Enamik nendest peavad endid sotsialistideks, varem nägid nad endis liberaale enam-vähem vasakule alatava kallakuga. Nende tuumiku moodustavad akadeemilise ja muu kõrgema hariduse saanud. Need inimesed annavad opositsioonilise jõu lääne demokraatias.

Rootsis mängivad need grupid iseäranis tähtsast rolli. Nende tegevus on koondunud Stockholmis. Loomulikult on need grupid ideeliselt teadlikud, et ka mõneste ühiskonnale liigipäesivad. Nad on tundelikud uute tuulte-suunade suhtes ja võimalised väljendada oma vaateid. Aga nad on ka ohuks sellega et neil puudub arusaamine asjaolust, et võim omab ka kohustusid opiniooni kujunemise vastu ümbruskonnas.

Rahvusvaheline poliitiline propaganda on suures ulatuses seda laadi ühiskonnagruppide käes. Edu on olnud seni märkimisväärtne ja see näib püsivat. Sest ka edaspidi leidub maailmas osavaii propagandapastunaid, kes lülituvad neisse kiirestiilikuvaiste ja kergeusklike inimgruppidesse ja kes siis jäätavad nähtavaid jägi poliitilise ja kultuurilise kliimasse läändemokraatias.

● Jaak Tamm, Södertälje, ja Catherine Thorell kühisid 4. juunil Stockholmis.

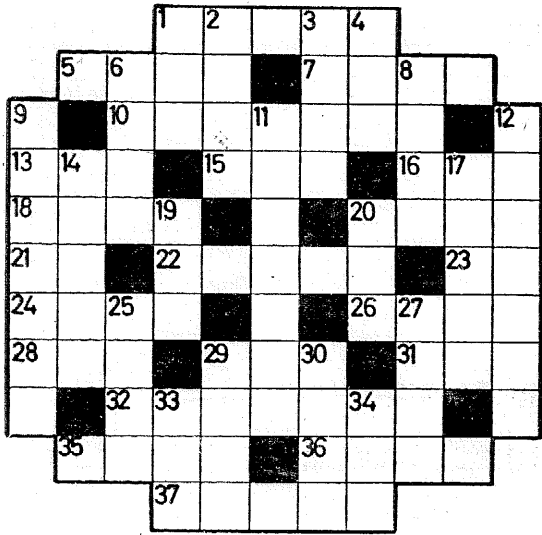
Suveniiride müügiõigus Peakomiteel

Eesti Päevade peakomitee koostöökul juhiti tähelepanu sellele, et üksikud äriisid ettevõtjad on asunud Eesti Päevade motiivide äriisise emeid valmistama.

Ü.E. Peakomitee otsusel toimub kõikide suveniirsete valmistamine ja müük Eesti Päevade poolt ja eraäri Eesti Päevade motiivide äriisitega ei pea Ü.E.P. Peakomitee lubatavaks. Seda on teatatud neile, kes on juba sellekohast äriisist tegevust alustanud ja loodetakse, et uusi sooviguseid taotsh ei teki. Ka Eesti Päevade märgi kasutamist äriisite reklaami otstarbel ei pea Ü.E.P. Peakomitee õigeks.

EPL ristsõna nr. 22

Paremale: 1 Jumalakoda 5 tuntud Rootsi töstufirma 7 ajakiri 10 viiakse surnu 13 kartliku 15 roheline ala 16 raise nimi Püüblist 18 linn Eestis 20 on elu sees 21 "ühendatud Riigid" (ingl. k. lüh) 22 tuntud suurlend USA's 23 prantsuskeelne artikkel 24 "binde" 26 reisil 28 progress 29 vesti (prantsus k.) 31 eostaim 32 seal puhkab surnu 35 linnu elamu 36 tuntud rootsi vanema generatsiooni laulja, moodsa raadiosaate "sooviprogrammi" tite "perenaine" (Karin) 37 sisseseade kirjikus.

Alla: 1 papagoi liik 2 jalgsi (=) 3 kaunis 4 poecililine isikuline küsimus 6 lõikas (rootsi k.) 8 ärr 9 elust lahkunu viimsele puhkepaigale viimine (mitm.) 11 seal viibivad kõik elust lahkunu (vana Eesti usu järgi) 12 seal toimuvad tihti matused 14 trügid 17 mitte kunagi 19 see juhtub harva 20 naisolevus 25 ingl. aadlitiitlit 27 spoor (om. käine) 29 privaatil 30 kuivalat destilleerija 33 perekonna pea 34 ajanäitaja.

Lahendus 21:

Paremale: 1-A Rei 1-D Vara 1-H le 2-A en 2-C labased 3-A les 3-D luht 3-H oe 4-A ese 4-D eputis 5-A germanist 6-A aka 6-D eriala 7-A tai 7-D Dali 7-H im 8-A sink 8-E dr. 8-G Ivi 9-A Ito 9-D ii 9-F oren 10-A osav 10-E iil 10-H re 11-A oer 11-D ism 11-G apsl2-A ne 12-C Appa 12-G Noa 13-A onku 13-E Kreon 14-A maur 14-E alalt 15-A AMS 15-D avi 15-G Avo 16-A latva 16-F koos 17-B piirkond 18-A EELK 18-D kuu 18-G see 19-A kaalisool.

Alla: A-1 relegatsioon B-1 enesekaitse C-1 ilse D-1 valemed E-1 ABU F-1 rahu G-1 Ast (Rumor) H-1 Leo I-1 edestamine E-4 paradisi G-4 tia H-4 is C-5 rai F-5 Nil H-6 Liverpool G-7 Irlane C-8 no D-8 kiviuravik F-8 roimarlikkus C-10 ar III Santos B-12 enama C-12 akustika E-12 J.K. A-13 omal E-14 avar G-14 aa H-15 von G-16 oos A-17 sek B-17 pea I-17 del E-18ulif-18 eo.

MARDI REET vestleb HEA VÕRDULUS

Hea võrdlus on väär asi, aitab vahel nii mõndagi segast selgaks teha. Ja kui selge, siis see pole siiski viga ära parandada. Pruuig vaid tahta.

Segaduse kohta öeldakse — segi nagu pudru ja kapsad, kindlasti on mõeldud mulgi pudru, tan- gud ja kapsad segamini. Peab seda olema kord ise keetnud või maitsenud, ehk vähemalt sellest kuultud, et mõista miks selline võrdlus.

Mõni keedab oma keelset pudru, võtab ühe sõna ühest, teise teisest keeltest, viitsimata oma sõnatagavara täiendama ja keelt puhtana hoida. Mõnel on segamini oma rahvus, teisel segi usk, ja nende lootus ja armastuski hõljub maa ja taeva vahel — kusjuures nad ise saavad oksa, mil- lei nad istuvad.

Segadustöbi ei tunne alati e- vahet, kuid teatud eas, noorse ja vanuse piiril, näib on nakkusoht kõige suurem. Kuid ka täiskas- vanud võivad saada seda tõbe. Usk on siis kõige kängum ja kahvatu nagu keldritaim. Lootus on neile "ebarealistlik mõlemis- viis", tuline kartul, mida ei või peos hoida. Ja nende armastus ei suuda vahet teha hea ja kurja vahel, vaid nad seisavad pealtli teelkammel.

Hiljuti välitis üks mees, et oleks uskumatu (just uskumatu) et kunagi saaks enam korduda vabadussõjajärgne olukord, kus vägevad rahvad varisesid segadu- ses, väikesed ja noored rahvad aga ajasid end sirgu ja sammusid suurte sihtide poole: tõe, õig- sus, vabadus. Kes usub (usub, kordan) veel neid? Üks proua kurtis, et nõnda nad lähevad kõik, mõteldes segaabielse kaduma- minejatele. Kolmas nagu mõistis isendade kohut üteldes: mis need eestlased siis ikka ära ei ole!

Ja neljas ohkas — kui meil ka oleks selline vägev usk nagu juu- tidel! — Aga, kes keelab meid uskumast?

Ja polegi paha mõte meid võr-elda juutidega. Üldjoontes on nende ja meie rahva saatusel pal-ju sarnasust. Lisaks — üks anna

võrrelda eriti usk, lootus ja ar- mastuski.

Sest selles just viga tihti sei- sab ja sealt tihti segaduski te- kivad.

Pole midagi kergemat leida kui nende ajaloomaatuid. Need on meil enamvähem kõigil olemas, kõik koos ühes raamatus, olgi siis need Kuningate-, Prohvetite- või Ajaraamatud.

Vaatame siis kui kange see juu- tide usk siis oligi, mis neid on hoidnud rahvana läbi raskete a-egade ja heade. Pilekamat võib igauks ise uurida, kes aga tahab. Võtan vaid mõned näited.

Võtame kasvõi nende Paabeli vangipõlve. See annaks end ka hästi võrrelda meie paguluspõl- vega, kuigi meie pagesime ja neid veel paguluses, kumbki pi- di lahkuma oma kodust. Ega neil seal pahasti läinudki. Nad oskasid kohaned ja isegi heale järele jõuda seal, nagu ütleb kroonika piltlikus keeles — "nad läksid lihavaks". Ja kui nad lihavaks läksid, siis jätsid nad maha oma vanemate usu, võtsid omale vöö-raid jumalaid, kallust ja hõbe- dast tehtuid, ja võtsid omale vöö-raid naisi ja vööraid mehi.

Neil olid prohvetid aga, kes ei seisnud vaht. Kuigi oli paljusid, kes arvasid end elavat suurte võimaluste maal, kaitsitud vägeva Paabeli kuninga võimsast käsi- varrest, kuulutas Jeremija, et Paabel langeb ja jääb igavesti laastatuks. Paljud ehk ei usku- nud enam ega lootnud näha oma kodumaad, oma vanemate maad. Pealegi, kui vähe neid on — ja kes neid ikka aitab, arvati.

Ja siis sündis, et Paabeli van- gipõlve seisimekinnendal aastal Pärsia kuninga Kooses saatis juute igalt maalt Juudasse, üles ehitama lõhutud Saalomoni temp- lit. Ja nagu oleks vabadusest veel vähe, neile anti kaasa kuld ja hõbedad nende templi tarvis. Ja kirjutab prohvet Esra — nende arv, nende perede nimed ja arv, kes tagasi läksid oma maale oli 40.300 hinge, peale selle sulased ja ümardajad.

Vaene Esra, vaevalt oli ta Je- ruusalemma jõudnud, ja ta mee- lemasesenduses oma riided lõhki tõmbas, sest juudid olid ka kaasa toonud võõraid, kellega nad olid Paabelis abellunud, ja olid oma Jumala seadlusi sellega rikkunud. Mida küll teha taganeja rahva- ga, kaebas Esra, kes oma vane- male Jumala seadlustest kinni ei pea!

Ja ta käskis saata tagasi kõik muulased, naised ja lapsedki. Ja juudid saatsid — ja uskusid. Vä- gev usk, ja ometi nii nõrk.

Seesama vägev usk, millest tunnistasid suuremad ja vähemad prohvetid, aga muutus vihkami- seks, või ka lihtsalt hoolimatu- seks juustide hulgas, kui neil tu- li vastu võtta üks, kes oli suu- rem kui kõik prohvetid. Ja — sellest ajast peale jäi nende pü- ha linn Jeruusalemma võõrastele.

Aga kuigi neil on nüüd riik, pole neil rahu. Kuningas Saalomoni- st saadik pole neil rahu, aga ikka ei õpi nad vahet tegema segase ja selge vahel.

Saalomoni isa, kuningas Taavet ei võinud ehitada templit, kuna ta käed olid valanud verd sõda- des. Saalomoni võis seda, tema käed olid verest puhtad. Kuid oma vanas eas ta laskis end meelitada võõraste naistest ja ta taganes oma usust, ning enam ei olnud ei rahu ega riiki.

Et mis me ikka räägime juuti- de kuningatest? Eks ikka võrd- luseks, et segaduses selgust saada. Kui väljale lilled, ja kõigepealt tulevate meelde ikkagi kullerku- pud ja jaanililled koduväljadel, olid palju lüsumad kui Saalomoni oma hilguses — siis pole ju ras- ke lilli siduda maaga, rahvaga, usuga, lootusega, armastusega.

Ja kui ka on meil need, kes on küll ehitad nagu vana hõbe, kuid tumniks ja tumedaks läinud pin- nasel, eks siis peab ju keegi püüdma neid uuesti haljaks hõ- ruda, et nad jälle säraksid ning võiksid peegeldada päikest. Sest segased asjad pole mitte selged ega head.

MARDI REET

Samariitide sõbrad pidasid koosolekut

Eesti Punase Risti Samariitide Süprade Ring pidas oma aasta- pea- koosoleku 14. mail Lastelaia ruumides, Sandhemsgatan 1. Kohvilaua juu- res toimus Kristjan Meikupi ettekanne "Mõtteid generatsiooniade vas- tuolude puhul".

Hr. Meikup toonitas, et kodu on ja jääb noorte rahvusliku meeluse vormijaks ja kujundajaks. Uued mõt- ted ja ideed on inimkonna arengut ja edu edasiviivad tegurid, kuid nen- de rakendamine toimugu ikkagi möö- dukuse raamides. Ta lõpetas oma sõnavõtu sooviga, et eesti noored peaksid elama ja tegutsema igas olukorras selge peaga.

Ettekannele järgnes keskustelu sa- mal teemal. Vanema generatsiooni nimel võitis sõna galder Erna Klem- mer, kes jutustas oma kogemuste- nal noorte ja vanade koostööst. Ta ütles m.h., et meie rahvuslikus te-gevuses on hädavajalik koostöö noor- te ja vanade vahel. Meil, vanadel, on kogemusi minevikust. Aga ka meie noorte tegevuses on palju positiiv- set, mida peame tunnustama ja mil- lest meil on õppida. Jõudmaks "kuld- seste keestele" tuleb noortel ja va- nadel kohtuda poole tee peal.

Noorte esindajana võitis sõna pr. Aivi Tõnisson, väites, et vanad mõis- tavad sageli hukka noorte harrastu- si, nagu näit. pop-muusikat ja muud. See tõkestab kontakti loomist noorte ja vanade vahel. Samuti poliitiliste ja usuliste erakondade omavahelise- teravuse ja tüliid hoiavade noori va- nade eemal. Ta arvas, et tuleks

korraldada huvialalisi kursusi, kus noored ja vand võiksid leida kon- takti erapooletult miljööds. Kõne alla võiksid tulla eesti keele ja kirjan- duse kursused või puht praktiline õmbiustussus, mis huvitab nii noo- ri kui vanu.

Järgnes ametlikosa aruanne, mis kavade esitamiseks, mis ükemeelse- kinnitamise ja vastuvõtmist leidsid. Hübane koosviibimine lõpetati me- nutamisega, et 50 aastat tagasi alu- tati Eestis emadepäeva pühitsemist. Lõpuks tutvusid koosolijad lasteala õppeabinõude ja tegevusega. Kooso- lek algas kell 12 ja lõppes kell 15.15.

● New Yorgis Jeiti Puna-Hiina UNO missiooni ajutises peakorteris Roosevelt-hotellis oma toast sur- nult missiooni salakirja-ametnik, 26-a. Wang Hsi-tsang. Lahkamisel selgus, et temale on sisse antud müriki, maitseda ja lõhnata vedelad nikotiini, mida saab segada tee või kohvi hulka.

● Esindajatekoda jättis tähelepa- nemata Valgest Majast ja välismi- nisteeriumist avaldatud soovid ja otsustas tõmmata ligi 30 milj. dol- larit maha USA poolt UNO-le ja teema allorganitele celavase nõutud toetussummadest.

Kas eesti raamat saab varsti 450-või koguni 900-aastaseks? Esimene eesti- keelne raamat, millest fragmendid on säilinud, on teatavasti Wanradt- Koelk luteriusu katekismus, miline trükiti aastal 1535 Saksamaal, Witten- bergis Hans Luifiti trükikojas oma aja kohta päris suures tiraazhis — 1500 eksemplari. Kuid ajaloolistes al- likates on kindlad andmed selle koha- ta, et eestikeelse trükisõna on veel kümme aastat varem. Nimelt Shles- vigi maa-arhiivis leidub Lüübeki toomkapiitli protokolliaramat, milles Lüübeki toomkondaan Johannes Brand kirjutab, et Lüübeki linnavalitsus kõigepealt konfliktis ja keelas Lüübeki Riigla välvajate, ja hiljem koguni hävitas ühe liivi-, läti- ja eestikeelse raamatu eksemplari, kui protestantiini propageeriva "luterili- ku jõleduse". Ei ole teada selle ra- matu tiitel, samuti ei teata isegi, kas- saldas liivi-, läti- ja eestikeelseid paralleeltekste, või oli tegemist eri- nevate raamatutega ää keele jaoks. On aga kindel, et see raamat (või raamatud) trükiti aastal 1525, ning et see sisaldas pikemat eestikeelset teksti, arvatavasti Lutheri "Saksa- niasa" ja "Ristiraamatuse" tõlkeid.

Raamatu ajalugu ei alanud aga niidugil mitte alles trükikunst lei- tamise ja tarvituselevõtmisega. Enne seda kirjutati raamatuid käsiti. Need saageti ühikult ilustroeritud, lutsu- ali-

kult köidetud mahuked käsikirjalised raamatud koostati hoolikalt ümberki- jutatuna sageli paljudes identses- eksemplarides. Selline vana eestikeel- ne käsikirjaline raamat puudub, küll on aga olemas Tallinna Püha Ihu Vendade gildi skraa ehk põhimää- rustik, mis kirjutatud alamsaksa keeles 13. sajandi teisel poolel. See käsikirjaline raamat on kirjutatud Bestis, tallinlaste jaoks, kusjuures osa gildi liikmetest olid eestlased. Kõigi rahvusvaheliste raamatutea- duslike traditsioonide kohaselt tuleb seda võtta kui eesti, kuigi mitte ees- tikeelse raamatu. Seega oleks eesti raamat ja eesti raamatu ajalugu pra-egu juba 900 aastat vana.

Sidamega ja sülega — nii kõlab ühe seni vähe tähelepanu leidnud kogutose peakiri. Alapealkirjaks on "Jutuaajsmisi, artikleid ja loo- mingut", väljaandjaks korp. Rotalia, ilmunisaastaks 1971, ilmuniskohaks Philade'phia-Wilmington, toimetajaks Johannes Kaup. Kuigi see 90-lehe- kiljeline raamat on trükitud ofseti- tehnikas ja tekst suurelt osalt löö- dud kirjutusmasinaga, tuleb kõigepe- alt just nentida raamatu nõgusat ja ilmekat väljulist ja trükitehnilist ku- jundust. Ofseti kasutamine on vöö- mindanud ära tuua rohkesti fotosid ja turtud kirjameeste käe- ja käsi- kirja näiteid. Mitmed fotod on siin arvatavasti trükitud esmakordselt ja need on nii kompositsiooniliselt, trü- kitehniliselt kui ka subjekti karak- teri esiletõomise seisukohast suurepä- rased õnnestunud. Eriti juhtigem tä- helepanu August Mägu kahele, Karl Ristikivi, Johannes Aaviku, Bernard Kangro ning Kangro-Albert Kivikase portreedele, millega kõigi autoriks on tuntud fotokunstnik Elmar Epner. Huvitavaid käsikirjareproduktioone leiame järgmistelt: Ants Oras, Jo- hannes Aavik, Bernard Kangro ja Aleksis Rannik. Sõnalisess osas vää- rivad tähelepanu ja omavad kirjan- dusloolist väärtust mitmed intervjuud ja usutlused August Joh. Aaviku Mägu, Arvo Mägi, Karl Ast-Rumo- ri, Ants Orase, Kalju Lepiku, ja mõ- ne teisega. Luuletusi Kangrolt Ran- niilt, Lepikult, luulelõikeid Oraselt, proosakatkendel Rumor-Astilt, Kangroilt, publitsistikalt Mälgult, E.V. Saksaelt, P. Lindsaarelt, J. Aavikult, A. Rannitilt. Siinjuures tuleb aga märkida, et mitmed luuletused, proo- sapälad ja artikkel on juba varem mujal ilmunud. Mõned näivad olevat trükitud selles väljaandes esmakord- selt, aga toimetaja on saanud toime- oma tänuväärse kogumistöö kõrval ka karuteneaga" ei ole märgitud, milli- sed read on varem ilmunud ja kus. Samuti jääb vahest selgusetuks, mil- lised read on kirja pandud toimetaja J. Kauba ja milised kaastöölise või usutlavalate poolt. Need käes saaja- lut jätavad raamatust veidi segase mulje. Üldiselt sisaldas see aga hivatavat kirjanodusloolist materjali, mille ko- gumine ja jäädvustamine on toime- t ja teeneks.

KULTUURIVALAST

Ats Pundi asus tööle Kitzbergi "Surnute kättemaksmisega".

Euroopa-kongress Bonnis Eksiilkomiteed olid esindatud

— Pikki aastaid kestnud kriis Euroopa Movement arengus on mööda. Bonnis 12.-14. maini toimunud Euroopa-kongress oli niihästi organisatoorselt kui ka ettekannete kvaliteedilt väga imposantne. Ja mis kõige tähtsam: Euroopa tipp-politikud ja koostööinstitutsioonid on jälle koondunud selle Schuman'i, Churchill'i, Adenaueri, Blum'i ja Gaspari poolt kunagi asutatud teeneka võitlusorganisatsiooni ümber — nii kommenteerib Bonni kokkutulekut Euroopalikumise E. Rahvuskomitee abiesimees William Muld, kes kongressist osa võttis.

Kongress peeti Bonni liiduparlamenti hoones, kuhu oli kogunenud üle 500 delegaadi kogu Euroopast. nende hulgas ka suurem osa euroopa koostööasutuste juhtivaid isikuid. Kongressi avas esimees prof. Walter Hallstein. Tervitussõnavõtteudega esinesid liiduparlamenti president Kai Uwe von Hassel, saksa välisminister Walter Scheel, EEC president Sicco Mansholt, Euroopa parlamenti president Water Dehrendt, EEC Nõukogu president ja Luxemburgi peaminister Pierre Werner ja rida teisi. Pikema sõnavõttega esines ka eraldi korraldatud Bundestag vastuvõtul liidukantsler Willy Brandt. Ka EEC president Mansholt oli korraldanud suure erivastuvõtu. Eksiilkomiteesid esindasid peale W. Mulla veel: Lätt — Paul Reinhardt, Leedud — P. Karvelis, Bulgaariat — T. Barev ja Rumeeniat — V. Veniamin. Rootsi rahvuskomitee esindas Hans Swedberg.

Kongress käsitles nelja põhilist probleemi vastavates erikomisjonides 1) Euroopa institutsioonid — juhataja Etienne Hirsch, 2) Euroopa majanduslik areng — juhataja peaminister Pierre Werner, 3) Tehniline areng, uurimistugevus ja liikloomid — juhataja liidumister dr. Narjes, 4) Euroopa ja maailm — juhataja peaminister Jean Rey.

Kongressi üheks aktuaalsemaks

William Muld oli eesti esindajana Euroopa-kongressil.

probleemiks kujunes otsevalitud Euroopa parlamenti valimise ja kokkukutsumise küsimus. Teatavasti omavad praegu kõik suuremad euroopa koostöökeskused oma "parlamente", nagu Euroopa Nõukogu, EEC, EFTA ja lisaks neli veel NATO juures töötav n.n. Euroopa Nõukogu. Need on kõik koostatud praegu delegeerimise alusel, kusjuures erimaade riigipäevad valivad neisse oma esindajad. Need on nõrgad institutsioonid ja omavad vaid nõuandvat kompetentsi. Sellise koostamisaluse tõttu ei esinda nad praegu kuigi palju Euroopa liiduhuve vaid pigemini erimade rahvuslike erihuve.

Bonni kongress nõudis nüüd koheste eeltööde alustamist otsevalitud Euroopa parlamenti loomiseks, mille liikmed valitakse otseselt euroopa rahvaste poolt. See kujuneks kõrgemaks forumiks kõigile euroopa koostöö institutsioonidele ja esindaks Euroopat tervikuna nii oma kontinendi osas kui ka kogu maailma ees. Kongress leidis, et EEC peatse laienemisega juba 10 riigile on aeg ka küps sellise üld-euroopaliku parlamenti valimiste väljakuulutamiseks lähematel aastatel.

Euroopa parlamenti valimistele peab järgnema Euroopa föderatsiooni loomine koos Euroopa valitsusega. Pompidou deklaratsioon 21. jaan. 1971 on selleks nüüd tee avanud, kuigi prentslased soovivad alata konföderatsiooniga.

Bonni kongressi resolutsioonides antakse erilist tähtsust ka euroopa vääringu-uniooni loomisele, mis asendaks praegusi ebastabiilseid Washingtoni kokkuleppeid. Vääringureform on vältimatu aste edasi juba funktsioneerivast majandusunioonis.

Kongressil toonitati eriti ka, et ühise Euroopa välis- ja kaitsepoliitika kujundamine on nüüd muutunud kiireks ja vältimatuks. Bonni kokkulepetega algav uus Euroopa idapoliitika saab ainult siis edukas olla, kui läbirääkimistel Moskva esinatakse ühiste seisukohtadega ja koon-

datud poliitilise jõuna. Edukas idapoliitika eeldab seega koordineeritud välispoliitikat lään.

Kui Moskva nüüd arvab, et tee on avatud euroopa julgestuskonverentsiks, siis tähendab see Euroopale sundivat õnnet, et sellisel läbirääkimistel esinatakse ühiste seisukohtadega, nõudmistega ja koon-

datud poliitilise jõuga. Euroopa Liikumise presidendiks valiti tagasi prof. Walter Hallstein, abipresidendiks Gaston Deferre, laekuriiks Theo Lefèvre, peasekretäriks on endiselt Robert von Schendel. Eksiilrahvuskomiteed valisid oma esindajaks nõukogusse lätlast Paul Reinhardt Londonist.

W. Muld peatus teel Bonni ka Hamburgis, kus ta võttis osa Läänemereühingu nõupidamisest.

Lavalt lattu ...

Olga Mikk-Krull, meie üks nimekamaid lauljaid "Estonias" vabades ajastul on avaldanud 70-leheküljelise brošüüri oma mälestused, nagu ühes varemases lehes juba teatame, pealkirja all "Minu elu muusikaradael".

Olga Mikk-Krull (sünd. 1887) abielus 1911 Paul Olakuga, lahutas ja abielulis uuesti 1921 Arkadius Krulliga. Lahutas aga hiljem ka Krullist. Estonias on lauljatar esinenud 34 ooperis ja 24 opereti. Kommunismist I okupatsiooni ajal töötas ta Estonia riivalao hoidja abilisena, hiljem raamatukogus. Kui pärast sõda Estonia etendus hakati andma kino Glorias, võeti Olga Mikk-Krull sinna tööle telefonikeskjaama. Tema tütar oli samal ajal Estonia direktor A. Lauteri sekretär, hiljem siirdus Tartu arstiteadust õppima. 1955. a. alates pääses lauljatar jälle Estoniasse, kuid ainult etteütlejaks. Selle kohal ta töötas kuni 1958. aastani. 73-aastaselt abielus ta veel kolmat korda — Filip Vahtrikuga, kes on juba tema nooruspõlve tuttav.

● Princetoni ülikoolis New Jerseys sõjalise uurimuse instituudi töö katkestamiseks korda rikkunud üliõpilastest mõists kohalik kohus 35 meelevaldajat 10 päevaks vangist ja saatis nad koha trellide taha. 120 isikut mõisteti 100 doll. trahvi maksma.

● USA iseseisvuse manifesti 200 aasta juubeli tähistamiseks kavatsetud maailmanäitus 1976.a. Philadelphias jääb juubeli tähistamiseks moodustatud komisjoni otsusel ära, kuna kulud arvatavaks olevat liig suured.

Lõkkejuhtide kursus kevadises Metsakodus

Lõkkejuhtide kursus, kahjuks k üll lühike, aga ikkagi esimene katse eest skautlike noorte "ajaloos" Rootsis, startis Metsakodus maikuu algupoolel s.a. Kursuse osavõtt ületas kõik lootused: oodatava 12 osavõtja asemel saabus kohale kokku 31 tüdrukut ja poissi. Tüdrukute poolt ülekaal: neid oli 21. Vanus 12-18 aastat. Stockholmis oli 14.Kõik Eesti Altkooli noorteatris juba lavavalgust näinud. Nad moodustasid peaaegu terviklikult n.n. noortegrupi A. B ja C gruppi, ealiselt vahepealsed ja vanemad, kuulus Malmöst 2, Norrköpingist 2, Boråsist üks, Alingsåsist üks ja Göteborgist 11.

Kursus algas Uudismaa järve kaldal asuval vabaühulaval skn. Ao Vaksi loenguga "Kokkuvõtte teoreetiliselt ja praktiliselt osat lõkkejuhtide ettevalmistamiseks" (Ao Vaksi "Lõkkearamat"). Pärast lõunat toimus samas srrjas Ilmar Loorandi ettekannne "Tähtpäevad ja tseremooniad tipkondades".

Õhtu n.n. kaminahõhtu, kujunes improviseeritud lõkkeõhtuks kursuse juhataja juhendamisel ja lektorite skautmasterite Ants Pundi, Madis Geringi, Heino Pahtmanni ja Louis Mölderi — kaasalöömisel.

Pärast lõkke avaluulu pidas kirjanik Arvo Mägi ettekande autorist ja tema näidendist, jutustades noortele teatrituulilistele kuidas autor näeb oma vaimusilma ees-oma näidendit ja millisena see tõpuks lihas ja luus näitejuhi tööna lavale ilmub.

Pärast kaminahõhtu toimus kõigile — kursustele, maleva nõuapäevadest osavõtjatele ja külalistele — ütlustulik õine jalutuskäik "Mälestuste rajal", mis oli "lavastatud" kursuse juhtkonna poolt. See algas Uudismaa mägitelge ja lõppes küldeste vapiüldvõttega sügavas orukas märgutule ääres, kuhu kajastid kaugusest muusikasse põimitud luulesõnad:

Torni kohinas kuulda on palve, ahastav kutsse sulle, oo Maarjamaa noor:

Ära unusta õigust oma isade maa!

Tulgem kõik! Hoidkem kõrgel Tasuja leeki, et jällegi Pühäl Hiilemäel näeme säravas priiuse helki!

Pärast "Tasuja kutsel" lookes otseski lõputu tõrvikuete rivi piki järvekalast tagasi koduühele, suurele väljakule, kus lõpetati tõrvikute kustutava riida ümber sõprusringis palvesõnade ja õhtulauluga.

Uue kursuse-päevaga algas lõkke-ettekannete õppimine — proovid vabaühulaval. Töö toimus gruppide viisi. Ats Pundi asus tööle Kitzbergi "Surnute kättemaksmisega". Selle skautide klassilise ettekande tegelasteks olid Göteborgi, Malmö ja Norrköpingi kursuselased — C grupi: Leili Aasmäe, Aili Aasmäe, Toomas Asu, Mart Kaumann, Rose-Mari Vaher ja Tiina Luide. Heino Pahtmann tegi proove Ao Vaksi sketshiga "Üks päev Blikt Nortoni elust", mis kujunes suure tegelaskonnaga õhtu meenukamaks. Tegelaskest olid: Merike Raudsepp, Peeter Paljak, Vello Hansen, Riina Ojasoo, Leena Talvend, Merike Merelaid, Leida Helberg, Alar Meomutter, Marita Idavain, Anne-Lii

Läänemere-ruum ja EEC

Selline oli arulusteema kokkutulekul, mis korraldati Stockholmis 1. juunil Rootsi-Saksa kaubanduskoja poolt. Peareferendiks oli Schleswig-Holsteini osariigi majandusminister dr. Karl Heinz Narjes. Kokkutuleku raames toimus ka vastuvõtt ja õhtusöök rootsi poliitika- ja majandustegelastele. Läänemereühingu esindajana võttis kokkutulekust osa Arvo Horm.

Don Pedro (G. Andersson) ja don Jose (Juhan Raud) vekslesid donna Esmeralda (Anne Tubin) pärast.

EESTI NOOR
TULE KAASA

Ungaris kehtestati uus karistusseadus

Ungari uues karistusseaduses, mis tänavu kevadel kehtestati, ei esine mitte ainult kõrgemad ja raskemad karistusi, vaid seal esinevad ka uued — kommunistlikele praktikale vastavad — paragrahvid. Need uued paragrahvid käsitlevad peamiselt "kuritegusid" ja "üleastumisi" riigi (see tähendab — süsteemi) vastu. Uue seaduse kehtestamise ja kõigi karistustasemeade töstmise põhjustas peaprokurör Szenasi seletusel eriti silmapaistvalt kasvav üldine kuritegevus ja sagedavad demonstratsioonid riikliku "korra" vastu. Lisaks võimaldab uus seadus nüüd karistada ka neid kuritegusid ja üleastumisi, mis varem ei olnud karistatavad.

Uue tähtsama "uueudusena" esinevad need paragrahvid, mis puudutavad organisatsioonide moodustamist. Näiteks karistatakse nüüd neid, kes moodustavad ühe organisatsiooni kas riigi või Ungari rahvavabariigi majandusliku ja sotsiaalse korra õhendamiseks või nõrgendamiseks, vangistusega 2 kuni 8 aastani. Neid, kes toetavad ühte sarnast organisatsiooni, karistatakse vangistusega 2 kuni 5 aastani. Sõna sunnitud uues karistus seaduses ei esine, sest kõiki vangid peavad nappuini töötama.

Mida ühe niisuguse organisatsiooni all mõistetakse, seaduses lähemalt ei määrata ega defineerita. Praktikas võimaldab see ka kõiki väikesesse grupikesse või teatavasse usulduis- ehk sõprussingidesse kuuluvate isikute arreteerimise ja karistamise. Shveitsi ajalehe "Der Bund" (nr. 103 — 1971) Budapesti korrespondent ütles, et isegi perekonna lõlunalaus, kui seal viidatakse ka küllalisi, ei julgeta nüüd enam arutleda neid poliitilisi küsimusi, mis ei ühtu riiklike huvidega.

Uues seaduses esinevad ka need paragrahvid, mis näitavad, et karistatav võidakse ka neid isikuid, kellele oli "usaldusväärne informatsioon" nende organisatsioonide kohta, kuid kes jätsid selle "informatsiooni" edasi andmata ametasutustele. Karistusena esineb vangistus kuni kolme aastani. Mida tähendab "usaldus-

väärne informatsioon" jätatakse seaduses taas määramata ja defineerimata. Seega võidakse siis karistada kõiki neid isikuid, kellele kohta arvatakse, et nad olid teadlikud ühe riigivastase organisatsiooni olemasolust. Näiteks võidakse nende isikute hulka arvata kõik "peasüüdlaste" omaksed.

Uue kuriteona esineb nüüd ka Ungari karistusseaduses lennukite kaaperdamine, röövimine, küüditamine. Karistusena esineb 5-12 aastat vangistust. Kui aga said summa kas üks või mitu isikut, võidakse lennuki küüditajad karistada kas eluaegse vangistusega või surmanuhtlusega. Ka ettevalmistus ja kavastamine on karistatav vangistusega kuni 5 aastat.

Noorte kuritegevuse üldise tõusu tõttu tõsteti noortele määratava karistuse maksimum-määr seniselt 10 aastalt 15 aastale. Ka raskete ümastusmürkide deliktide korral võidakse määrata nüüd endise 3 aasta asemel 8 aastat vangistust ja kergemate deliktide korral senise ühe aasta asemel 5 aastat vangistust.

Kui endises karistusseaduses puudusid karistustasemeade eluaegse vangistuse ja surmanuhtluse, siis uus seadus taastab mõlemad karistustasemead. Selle põhjustas eriti raskete kuritegude arv suurenemine. Uue peatükina esinevad ka kuriteod ja üleastumised liikluse vastu. Näiteks võidakse karistada nüüd neid, kes muudavad tänavate ja liikluse silte ning sunnunäitajaid, vangistusega kuni 8 aastat. Selle paragrahvi võtmise uude karistusseaduses põhjustasid 1968. aasta sündmused Tšehhoslovakkias, kus rahva poolt muudeti tänavasildide suunda. Selle tulemusena eksisid maanteedel liikuvad vene infvasioonivägede kolonnid ja ei leidnud neid kohti, kuhu nad pidid minema.

Noortkaskaste hõbemärk valmistamisel

Eesti Skautide Liidu poolt on valmistamisel iseseisvas Eestis tegutsenud Noorte Kaskaste organisatsiooni märk samas suuruses ja stiilis kui seda kasutati Eestis. Märkest kraviga kinnitatav hõbemärk toodetakse Kanadas hinnaga 5 dollari ning see on peamiselt mõeldud mälestusemena või kändmiseks gaidi/skauti vormiriietusel töötusmargina, kes kodutiitrena/noortkaskana oma töötuse on andnud.

Kuna märki toodetakse ainult väga piiratud arvul ja kuna võib eeldada, et märki omada soovijaid on küllaltki palju, siis on soovitatav saata teatlemisi nii ruttu kui võimalik koos hinna tasumisega ESL-i Keskbüroo majandusjuhile: skm. Eino Kuris, 2 Jocelyn Cres., Don Mills, Ontario, Canada. Tellijale antakse märgid kätte eeloleval suvel loomisvaid "Kotkajärve" maailmalaagris. Nendele, kes laagrisse tulla ei saa, saadetakse märgid kas käsi- või lairüü postiga.

- Üleritgillisel ringkõnitsel pooldas 59 prots. ameeriklastest Põhja-Vietnami sadamate mineerimist USA poolt, 24 prots. olid selle vastu ja 17 prots. ei omanud väljaku-nenud seisukohta.
- Washingtonis jõuti lõpule läbi-rääkimistega USA ja N. Vene va-helise laevaliikluse korraldamiseks. Kumbki riik avab lepinguosaliseks laevadele 40 sadamat sissesõiduks ainult 4-päevase ettetatamisega.

Miljöökonverents käigus Suurimaid UNO ajaloos

Litunud Rahvaste miljööhoolduse konverents on alanud, Rootsi läbi aegade suurim ja ka UNO ajaloos üks suurimaid, nii osavõtjate arvult kui organisatoritelt. Kogu Stockholm linn on 5-16 juuni vahel veelgi rohkem rahvusvahelise kait tavaliselt. Tänavail võib kuulda peale maailmakoelte ka ebatavalisi keeli Asafrikast, Aasiast ja Lõunamere saarestikest. Linnas keerutavad UNO värvide all ehibussid kooolekust osavõt-j tega ning 150 autot on, laenatud Volvo ja Saabi poolt, sekretariaadi ja delegatsioonide kasutusse.

only one earth.

Informatsiooni keskustes jagatakse trükkisid ja näidatakse filme miljöö-hoolduse ja saastamise alalt. Siin ja seal linnas on näha spontaanseid näi-tuseid ja tegevust väljaspool UNO konverentsi raame.

Konverentsisaalides on kibe tege-vus. Folkets Husis peab üldkoguma kooolekuid ja pealtkuulajad jälgi-vad tööd kõrvalastavate Stadtteatrist higglasliku TV-krani abil. Uues Riigipäevahoones töötab komitee nr. 3 saastamisprobleemide lahendamise-ga.

Selle ülesandeks on iga maa saas-tamisprobleeme analüüsida ja teha ettepanek, mida lahenduseks ette võtta nii rahvuslikult kui rahvusva-heliselt. Et kaardistada saastamist globaalselt, kuidas see inimest mõj-tab, missugune saastamine on kuju-nenud üldisloomakult ja milline ki-reimast lahendust nõuab, keemiliste ainette tähtsus saastamisprobleema-tis kas jne. — need on mõned küsimu-sed, millelede peab vastust leidma.

Vanas Riigipäevahoones tegutses-ivad komiteed 1 ja 2. Komitee 1 tegeleb rahvaaru suurenemise probleemiga: kuidas inimesed linnadesse koondu-vad ja sellega kaasakäivad raskused. Siia kuuluvad ka isiku töövõimalu-sed, elustandard, joogivee saadavus, tervishoid ja väljaõppevõimalused. Komitee peab välja töötama konk-reetsed ettepanekud kuidas praeg-vust olukorda parandada, kuidas rah-vusvahelises ulatuses saaks aidata Aafrika ja Aasia maid majandusli-kult ja organisatoorselt.

Komitee nr. 2 uurib rahvusmajan-duslike ressursside tõhusat kasuta-mist. Sinna kuuluvad maapõuevarad, metsad, kalad, kalad, veehoidus, ener-gia kasutamine jne. Komitee üles-andetesse kuulub veel arutelu kui-das loodust kaitsta ja kuidas säilita-das säilitada rahvuslike vabaõhu-piirkondi, loomi ja loodust.

Kõigi kolme komitee konkreet-sed ettepanekud, nii riiklikult kui rahvusvaheliselt koostatakse kon-verentsi lõpp-päeval üldkogus vastavaks esildiseks kogumikuks, mis saadetakse UNO poolt kõikidele maailma riikidele. Raskuseks on muudugi poliitilised vaated ja koo-tõttahed.

Kõik aktsioonid maksavad nii riik-likult kui rahvusvaheliselt suuri summasid. Kas on vähemarenenud riigil üldse võimalik omal kulul mi-dagi ära teha miljööhoolduslikeg? UNO on selles küsimuses juba varem kon-takti astunud rikkamate riikidega.

Tulemused on väga positiivsed. Rikkad tööstusriigid tunnevad oma

vastutust suurimate saastajate-na maailmas. Nad on nõus andma väga suuri summasid vähemarenenud riikide heaks. Ohusaastamise osas on mitmed riigid väitnud, et nende probleem ei ole neist neist endist, vaid näiteks naabermaade tehased saastavad õhku. Selle vastu ei saa midagi ette võtta. Samalaadseid probleeme tekib mitmel alal.

UNO vastutus töö kooskõlastami-ses, organiseerimise ja majanda-mise alal on väga suur. Et sellest üldse midagi välja tuleks, on va-ja asjalikku koostööd kõikide maailma riikide vahel. On siiski märg-tava suurt taht globaalseks koo-tööks miljööhoolduse alal. Mõned delegaadid koguni väidavad, et see on esimene samm ülemaailmises arusaamiseks ka muudel aladel.

Üks on kindel: see pole ei esime-ne ega viimne viljööhoolduse kon-verents. Jaapan on juba avaldanud huvi järgmise sarnase kokkutuleku korraldamise vastu. Praegune mood-ust arutleda probleeme teadlaste kaasabil UNO nimel näib olevat ois-nus õige tee pidurda maakera saas-tamist kiirelt ja asjalikult.

Stockholmi konverentsi külastavad mitmed kõrge riiklikult ametnikud. Nixoni nõunik miljööküsimuste alal, Russel Train, on siin ja ka UNO miljööteadlane Shirley Black-Tem-ple.

Konverentsi külastavad ka mitmed riigipead, nagu prints Albert Belgias ja peaminister Indira Gandhi Indi-as. Miljööministreid on kohal Ing-lismaalt, Israelist, Taanist, Soomest ja muudugi ka Rootsist.

Rootsi on siiani ohverdanud kon-verentsiks 5 miljoniit krooni. Lisän-duvad kulud politseivalve alal. Vanas Riigipäevahoone ümberelita-mine ise on maksnud ligemalt 2,5 milj. krooni. Stockholm linn on samuti kasutanud suuri summasid.

Igal pool sõidab ringi koristamis-grupp ja maalib üle või peseb muh-taks kohad, kuhu on liimitud või maalitud lõõklauseid konverentsi kohta. Linnas korrahoiule on aseta-tud erilist rõhku. Kus vähegi pabe-riprahhi näha, asub tegevusse koris-tusosakond.

Et konverentsist osavõtjad saaksid matjalajaga tutvuda, on koostatud omaette raamatukogu. Paljudes küsi-mustes on tehtud kolkuvõtteid ma-terjali suhtes UNO poolt. On seletati näha, kuidas teatud küsimused tuu-akse esilepaanile tööstusriikides ning kuidas vähemarenenud riigid teisi aspekte esile toovad.

Tööstusriigid on veendunud, et nende keemiline saastamine veel po-le üle pea kasvanud ja et nad ise raskustest üle saavad. Seevastu on aga igasugune koostöö riikide vahel teretulnud, kui küsimuses on mere-de ja õhusaastamise probleemid.

Mitmed riigid kriipsutavad alla kui palju raha nad juba on selleks välja andnud ja kui palju nad veel kavatsesvad üle kanda miljöökaitse arvele.

Vähemarenenud riigid maadlevad teiste probleemidega. Nende arvamuse-t võib lugeda kui suurt on rahva juurdekasv, kuidas kasvavad lin ad, kuidas suureneb veepuudus ja kui-das rahvas sellest oluliselt põhu-na-janduse maha jätvad ja lihtsalt õne-ne ja lootuse peale linnadesse siir-duvad.

Aga linnades pole kõikidele tööd. Vaesus ja viletsus aina suureneb. Sellega kaasuvad rasked taudid ja rahvast sureb haigustesse või näl-ga tuhandete kaupa. Edasi on rah-vusgrupid tihti suureks probleem-iks ja seda eriti suurlinnades. Kaitsepüüdnus ja riind usulisel, rassilisel või keelelisel alal on iga-päevased tõstasjad.

T.S.

EESTI MAJA WALLING. 34-1
Tel. 114777 (majavanem)
218134 (perenaine)

Eesti Maja lahtiolekus on suvest olenevalt mõningaid ajutisi muuda-tusi. Nii suletakse juunis ukseid äri-päeviti kell 19 ja seega on äripäevase lahtiolekuaajad kella 1/2 12-st 14-ni ja 15-st 19-ni. Laupäeviti aga kella 12-st 16-ni. Juunikuu pühapäevadel on Eesti Maja suletud. Suve-puhkuste kulminatsiooni ajal ja ka-arvestades elava osavõttuga Eesti Päevadest, on Eesti Maja suletud alates 1. juulist. Taasavamine toimub juuli lõpul, mille kohta ilmub täpne teade edaspidi.

Meenutame, et igasugused tellimi-sed toimuvad perenaiste kaudu, kus-juures palutakse helistada kella 10 ja 11.30 vahel, tel. 218134. Kui pole olnud võimalust matista Eesti Ma-ja perenaise spetsialiteeti, kohupi-mabiskviiti, siis saab ka seda telli-da telefoni teel.

Külalastaj, ärge unustage kirju-tamast oma soove ja märkusi Eesti Maja tegevuse kohta kohviku seinal asuvasse ettepaneku-kastikesse!

EESTI LIPP JA "SISTA HÄLSNING"

Göteborgi lähedal oli paar nädalat tagasi ühe kaasmaalase matkus. Lah-kunu ärasatjaid oli üsna rohkesti, kuigi oli tööpäev. Juhtus siis seesu-gune nähtus, mida minul kui eestla-sel on raske mõista. See häirib mind veel praegugi.

Nimelt olid kahe kaasmaalase pe-rekonnad lasknud kinnitada oma pä-r-gadele eesti rahvusliku värvidega lin-did ja nende ole — lisaks oma ni-medele — trükitud peale "Sista häls-ning". Lugu on sellepoolet veelgi hämmastavam, et üks pärgade pani-jaid on Göteborgis tuntu avalikuks tegelan.

EPL-lugeja Göteborgist

Sulle kui mõeld

hakata Bibliotekcaariks

Raamatukogudel on ühiskonnas üha enam kasvav tähtsus "teatme-keskustena". Nad töötavad üha enamate meediumidega: mitte ainult raamatutega ja ajakirjadega, vaid ka helilintidega, filmiga, kumstiga jne. — samuti näitustega ja muude väljaspoole suunatud aktiivsustega. Mitmepalgeline dokumentatsioon mängib üha tähtsamat osa.

Bibliotekaaride väljaõpet on alates käesolevast aastast reformeeri-tud, nii et on võimalik katta rahva-, gümnaasiumikoolide-, uurimis- ja kätisraamatukogude vajadusi. Võimalusi vajalikeks õpinguiks antakse nüüd paljudel täiesti untele gruppidele — mitte ainult ülikooli haridust omavatele isikutele.

- Esimene kaheaastane bibliotekaari-väljaõpe algab sügisel Borås. Avalda soovi hiljemalt 20. juuniks, kui Sa näiteks omad
- 80 punkti ülikoolist või hõgskolast; või kui Sa oled
 - uurimiserialise väljaõppega; või kui Sul on
 - sotsiaalhõgskola väljaõpe; või kui Sa omad väljaõpet klasseõpe-tajaks, eelkooliõpetajaks, noortejuhiks, vabaajapedaagoogiks või midagi sarnast; või kui Sul on
 - elukutselised kogemused üldkultuurilises programmeeritusest, raamatukogust, kirjastusest, ajakirjandusest, tööturutegevusest, avalikust haldusest või mõnelt muult sarnaselt alalt.

Nüüd brošüüri ja soovivaldusblanketti täitmaeti elukutse juhendajalt, ülikoolide ja hõgskolade õppenõunikult või otse:

BIBLIOTEKSHÖGSKOLAN
Box 520, 501 08 Borås

Kohalik elu

GÖTEBORG

Eesti Algtööl tänav Göteborgi Eesti Algtööl kevadpool langesid loovisõidud järgmiselt: vöö nr. 1 — loos nr 900, võitja H. Roo, 2 — nr 483 — V. Eesmäe, 3 — nr 6 — S. Nurms, 4 — nr 430 — L. Sandström, 5 — nr 123 — M. Nõmme, 6 — nr 450 — B. Tild ja 7 — nr 100 — K. Oskarsson.

Algtööl tänav kunstnik O. Puustat loteriile annetaud peavõidu, laste-vanemaid kingitud loovisõitude ja kõiki heidekätelisi loosiomandajad lahkesti astud toetuse eest.

Toim. Joh. Västriik, praegune EÜSL esimees, on kuulunud kogu 20 aasta jooksul Keskkomiteesse.

Eesti ühiskond Saksa Liiduvabariigis 20 a.

GEISLINGEN (ER) — Jaanipäeval, 24. juunil Münsteris toimuva suvipäevaga tähistatakse ühtlasi Saksamaa eestlaste keskorganisatsiooni — Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis 20. aastapäeva. Praeguse keskorganisatsiooni loomisel valitses tollal Saksamaa eestlaste hulgas väga suur üksikluse ja mahajäetuse tunne. Terved ja elujõulised kaasmaalased olid raputanud oma jälgadelt Saksamaa tolm ja siia pidid maha jääma peamiselt haiged, vanad ja sõjavigastatud, kellele osutusid emigratsiooniväravad kitsaks.

Ümmarguselt 40.000-st eestlasest oli siia maha jäänud umbes 3.500. Tsaarlaste piirid kaotati ja omaaegsetest dipidest oli saanud kodumaata põgenikud, kes laagrite likvideerimisel liituti saksa majandusse. Kahjuks leidis tollal siit väljäläänud tootjate juhtide hulgas ka neid, kes mõllesid mahajäänute osas, et need kaovad varsti üksikuina saksa rahva hulka.

Aga vaatamata raskele olukorrale alustati oma elu korraldamist ka siin eestlasliku visadusega. Oli vajalik kiirelt tegutseda, et hajutatud rah-

vusküllusesi kokku korjata ja neid eesti rahvale päästa.

Selleks oli vaja luua uus ja kõlbihaarav organisatsioon juriidilise isiku õigustega, kes võiks laialtlaadlikult siiajäänud kaasmaalasi esindada ja neile juriidilist ning kultuurset abi anda.

Leidus enastatavemad idealistid, kes asusid looma keskorganisatsiooni mis nüüd testud uhkusega võib tagasi vaadata oma 20-aastasele käidud teele ja tehtud tööle.

Põhikirja koostajaks oli USA tsosoni ajutise keskesinduse esimees adv. K. Grau, kes oli seega ühtlasi ka EÜSL-ile raamistiku loojaks. Viimane nägi küll oma tööl viljakat algust — Võidupühal 1952 I Esinduskogu valimist, kus ta sai kõige enam hääl, kuid ta ei saanud kahjuks enam raske haiguse tõttu selle esimesest koosolekust osa võtta ja nädal hiljem sängitamisema tema Augsburgi kalmistule.

Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis asutamiskokkoleht toimus Augsburgis 16. märtsil 1952 ja põhikirja kanti Augsburgi kohturegistrisse 4. aprillil. Valiti vastavalt seaduse nõuetele ajutine juhatus, kus oli esimeheks vandeadvokaat Karl Grau (†), sekretäriks kol. H. Stöbeby (†), liikmete adv. Elmar Reisenberg ning lennuväe kapten Jüri Ots.

I Esinduskogu valimised toimusid Võidupühal 1952, kus 2.183-st hääleõiguslikust võitis osa 1.564 isikut. 30 kandidaadist hulgast valiti Esinduskogusse 22 isikut (iga 100 isiku kohta üks esindaja). Sinna valiti hääle järjekorras: (Sulgudes on toodud need isikud, kes lahkusid Esinduskogust selle võitluse kestel mitmesugustel põhjustel: (K. Grau) (†), kol. H. Stöbeby (†), pastor K. Veem, prof. dr. H. Kaho (†), prof. dr. B. Jürgens (†), pr. I. Soodla, J. Västriik, (kol. ltn. K. Liivola), J. Priimägi (†), J. Öunap (†), V. Leopas, dr. G. Kull (†), K. Hintzer (†), J. Lepik (V. Madissoo), dr. O. A. Webermann (†) (major A. Luik) (†), E. Reisenberg, E. Link (†), A. Pullerits (†) (L. Ormiste) ja P. Merits (†). Esimeheks valiti kol. A. Stockeby ja liikmeteks dr. O. A. Webermann (kol. E. Jakobsen), E. Reisenberg (major A. Luik), J. Lepik ja J. Västriik.

Eestlaste Keskkomitee töö võiks jaotada kolme liiki: pagulasorganisatoorne, hoolekanne ja hariduskultuur ala. Need hõlmavad omakorda palju tegevusalasid. Kõige laialtlaadlikum on noist esinev, mis haarab endasse ka pagulaspoliitilised küsimused ja pagulasühvide kaitse, EÜSL on

oma põhikorralt karritatiivne ja ei tegele poliitiliga. Kuid pagulaseluse on rida küsimusi, mis sisalduvad pagulaspoliitilisi sugemeid, nagu seda üksnes suureks pagulasorganisatsiooniks koondumine, rahvusluse, emakeele ja rahvuskultuuri propageerimine.

Seega on olnud ja on Keskkomitee esimeseks ülesandeks püüda võimalikult rohkem kaasmaalasi enda ümber koondada, selgitades rahvusliku ühinemise vajadust, rahvusliku meelsuse, keele ja kultuuri säilitamist ja pakkuda abi ja tuge kõigis paguluses ette tulevates küsimustes.

Keskkomitee tegevuspiirkond haarab praegu Lääne-Saksamaal üle 20 rahvuskogundise ja üle 200 üksikult eluneva kaasmaalase. Liikmiskonda kuulub lastega üle 1700 isiku.

Keskkomitee esindab eestlasi Saksa Liiduvabariigi valitsuse juures küsimustes, mis puudutavad siinset eestlaskonda kui tervikut.

Samuti üksikute liidumaade valitsuste või ametasutuste juures ka otseselt või kaudselt oma esindajale kaudu. Oma tööst ja tegevusest on Keskkomitee pidevalt avaldanud informatsiooni ajalehtedes. Majanduslikult raskustes olevatele kaasmaalastele on püütud saada tasuta trükitööd.

Rahvuslikke tähtpäevi ja rahvakommetesse juurdunud pühi on Keskkomitee püüdnud võimaluste piires alati väärikalt tähistada. Need moodustavad lahutamatu osa meie rahva ja iseseisvuse traditsioonidest.

Keskkomitee on kõigi olemasolevate võimalustega aidanud kaasa suviste rahvuslikkude kokkutulekute organiseerimiseks suvipäevade nime all, mis meil Saksamaal traditsiooniks on muutunud ja kus ka kaasmaalased väljastpoolt Saksamaad saavad kokku. Need suurkokkutulekud omavad võrratu tähtsust meie rahvuskommetele elustamisel ja pagulasorganisatoorses mõttes.

Teine tähtsamad ülesanded on olnud seni meie raskemas majanduslikus olukorras olevat kaasmaalaste abistamine.

Siin on oma abistava käe pakkunud esmajoones meie abistamisorganisatsioonid väljastpoolt Saksamaad. Toetuste määramine on sündinud Abistamisfondi juhatusel poolt, mis loodi varsti pärast EÜSL-i asutamist viimase juurde, kusjuures selle esimeheks on automaatselt Keskkomitee esimees.

Kultuuri ja haridusala, mis haarab olulist ja vastutustähtsat noor- soo rahvusliku kasvatusse sektori,

Ungru krahvi Amati-viul on Tallinnas

Ajakirja "Karjalan Heimo" teatel on Wenda Mandel, Tallinn, koostanud haruldase muuseumi, kuhu ta on kogunud 200 mänguriista, kõige rohkem viiuleid, 1500 päevapilli mänguriistadest ja mänglasi ja üle 10 000 lehekülje mälestusi rahvamuusika alalt.

Tal on kartoteek 1500 eesti rahvapillimehe kohta. Viiulite hulgas (vanim aastast 1694) on väga hinnalisi ja haruldasi itaalia, prantsuse ja inglise päritoluga. On ka Amati ja Guarneri-viileid. Üks Amati-viul on kuulunud parun Ungern-Sternbergile, Hiiumaa mereröövile.

SS-tegelased kohtu alla

Lääne-Berliinis algab kohtuprotsess 60-aastase kaupmehe Johannes Baeckeri ja 67-aastase pensionäri Hans Quambuschi vastu.

Mõlemad kaebalused kuulusid sõja ajal SS-i, kusjuures neid süüdistatakse osavõtus vähemalt tuhande Poola juudi mõrvas a. 1942-43. Kaebalused on istunud kinni Berliinis eeluurimise vanglas alates möödunud aasta märtsist.

on olnud kogu aeg Keskkomitee tegevuse tulipunkti.

Keskkomitee on organiseerinud üle maa vajalikke kohtumisi ja õppepäineid.

Teise astmena rahvuslikus kasvatusloos on laste suvikodud. Ka noortelaagrid (telklaagrid), mida Keskkomitee on aidanud majanduslikult igal aastal läbi viia, moodustavad ühe asendamatu lüli rahvusliku kasvatusloos. Varemalt aastatel töus siin suvikodust kuni telklaagrist osavõtjate arv tublisti üle 100.

Keskkomitee on püüdnud võimaluste piires toetada ka kohtadel rahvuslikke üritusi. Suurt eut on siin saavutanud segakoor "Leelo" ja mitmed rahvatantsutrupid.

Keskkomitee tulemusrikkast tööd toetas omalajal kuni 1950. aastani "Vaba Euroopa" organisatsioon, mis jätkas liiduvabariigis EÜSL-i ühiskondadele (Landidelt), mille eest on Keskkomitee väga tänuväärne. Kahjuks on seda abi aga paaril viimase aastal väga drastiliselt kärbitud. Vaatamata sellele tahab Keskkomitee oma tööd ja tegevust jätkata edukalt ka tulevikus.

20 aasta jooksul on valitud EÜSL-i kuuks Esinduskogu ja septembriks teisavald ees seisnud Esinduskogu valimised. Praegu kuuluvad Esinduskogusse tähestikulises järjekorras: R. Ader, O. Bagger, V. Brinkmann, P. Inari, A. Joonson, I. Kutzer, A. Leemant, J. Lepik, J. Pent, O. Pärn, R. Saluri, U. Semmel, J. Sarev, A. Turin-Geisler ja J. Västriik. Keskkomitee tööd on juhtinud esimehena 20 aasta jooksul kol. A. Stockeby, A. Pullerits, E. Reisenberg ja viimased 9 aastat J. Västriik. Praegu on I abiesimeheks J. Pent, sekretäriks J. Lepik ja laekuriks-varahoidjaks J. Västriik ja sekretär J. Lepik on kuulunud kogu organisatsiooni tegevuse 20 aastat selle Keskkomiteesse.

Meie keskorganisatsiooni edukas töös väärib Keskkomitee ja Esinduskogu liikmete kõrval suurt tähelepanu kohalikud rahvuskogundised, eesotsas nende esimeeste-eesinistega teiste juhatusliikmetega. Samuti suurim tänu täienduskoolide ja suvikodudele ja aulukoortele nende juhidega kui ka kõigile teistele, kes nii ühel kui teisel viisil kaasa aidanud meie keskorganisatsiooni tööle ja tegevusele.

Seda tööd teeme tulevase Vaba Eesti nimel!

J.V.

Noorte metsapäev veskijärve-radadel

Maikuu esimesel ja päikseküllasel laupäeval toimus Eesti Komitee Noortetöö korraldusel noorteparadiisil Veski järvel metsapäev Stockholmil gaid- ja skautliikondade liikmetele. Juba varakommikul kell 8 paiku väljus tüüritud buss Stockholmist peajamale ees 40 noort ja turgu-va "trobikonna" lastevanematega 70-kilomeetrilisele matkale läbi ümbröelise Sörmalund-luoduse.

Nii mitmele noorele oli see esma-kordne külastus "omas talus" ja seetõttu oli ka ooterevus seletav. Kiskurivõru kuulati Metsapäeva üldjuhiksm. Lembit Kiemmeri ja noortestruktur Anu Blunti juhtnõore ja toadendeid. Peagi jõuti kohale. Ees ootasid juba meistrid Helder Joa, Tiit Nurmela ja Hilar Kristel, kes olid toad mõnusa" sroojaks kristud.

Vaevalt saadi poohoonega tutvuda, kui juba viie kuuks noori esimesele õppetegevusele master Klemmeri hoogul ja humoorikalt juhiti. Kavas oli tule tegmine, tulede tüübid, tuletegemise eeskirjad, küttematerjalide valik, tulekütise — ühe sõnaga kõik see, kuidas saada sõbraks tulega. Parim õpetus oli skautluse looja lord Baden-Powell sõnade kohaselt "learning by doing" ja nii asuti uusi teadmisi praktiliselt kasutama.

Pärast söögipäeva ootas ees nii vaevaligi kui ajude-gümnaastik nõudev metsarada. Mitme kilomeetrilisel kaifudelt üles ja alla kulgeval metsarajal tuli avastada 20 kontrollpunkti ning neid õigesti identifitseerida erisümboolsete eemeld teokarbit fäistopitud forellin: ja orava pealust rebaste sabani, rüükimata merevähja kolbaid, metsküli sebast ja kalkuni sulgedest. Nalja oli palju, kuid ka noorte teadmiste hulk oli hämmastavalt suur. Tervelt 7 noort vastasid õigesti 19 küsimusele.

Sel ajal kui noored metsas võistlesid, kasutasid mitmed lastevanemad ja küllasõitnud kaasmaalased juhust, et Veski järve külastat sauna proovida. Ilus ilm oli välja meelitanud ligemale paarikümne kaasmaalast, kes huviga tutvusid Veski järve maalaaga. Siin ja seal istuti keset ülas-tes ja sinililledest kaetud raiesmiku, uudisraa-ala, ja lasti lindude lõõritamise saatel kaasavõetud toidu-moonal hea maitsa.

Metsarajalt naasnud noored olid nüüd sattunud ühesse võistlustu-hinasse, mida juhik suure hädaga jõudsid kanaliseerida. Nooremale perele, hellakesele ja hundulede, korraldati traditsiooniline viievõist-lus, kus tuli osata sõlmi teha, päästekõti heita, pikkust ja aega hinnata ning hüüda laulda.

Gaidid ja skautid proovisid oma osavust päästekõti heitmisel. Jõuti isegi mõned mängud mängida, enne-kui master Klemmer kõik "metsa-lised" sõprusringi koondas. Tüblima-te jagati auhindu ja pärast tänu-sõnu asuti kiiresti oma asju pakkima.

Kell pool 5 alustas buss koju sõitu väsinud kuid see-est rahulolevate noortega. Maha jäi vaid väike jõuk — samuti rõõmsameelseid — noor-tehjuet, et korratada maja ja saada oma töö-vaeva tasuks saunaleili.

HK

Veskijärve metsapäeval. Vasakul: tulesüütamine on huvitav, aga igakord mitte kerge. Paremal: mõnus "äraolek" pärast eenevõtmist. (Foto — L. Klemmer).

Naise üheõiguslus mehega ikka veel TEOREETILINE

Kõikide kultuurirühade, N. Lüt ühes arvatud, põhiseaduste ja tavaliste seaduste järgi on naistel samasugused õigused kui meestel. UNO poolt poolt 1948 vastuvõetud inimõiguste deklaratsioon asub samal seisukohal. Kuid, nagu teada, võib see rahvusvaheline asutus otsustada, mis ta tahab, tema liikmesriikide valitsused aga teevad ikkagi seda, mis neile meeldib ja kasulik on. Sovjetide esindaja seletab näiteks silma pilgutamata, et eesti rahva suhtes maksab samasugune enesemääramise õigus, nagu kõikide teiste suur ja väikerahvaste suhtes.

Sama silmakirjalik on deklaratsiooni osa, mis kõneleb ühesugusest palgast naistele ja meestele ühe ja meelestele ühe ja sama töö eest, ühesugusest õigusest palgaleise puhusele, haridusele jne.

Neist ja teistest naiste "üheõigusluse" külgedest kirjutab ajakirjanik Rolf Lamprecht (sünd. 1930) oma äsja Deutsche Verlags-Anstalt Stuttgardi väljaandele ilmunud raamatus "Evas Töchter werden mündig" (Eva tütreid saavad täiskasuleks, 20 DM).

Tänapäeval kõnelakse palju sellest üheõiguslikust, kuid autor näitab lõpmata hulga näidete varal, kuidas naiste diskrimineerimine kõikidel aladel edasi kestab, ilma et naistel oleks energilisemalt kui seni oma huvide eest võtta asutusi. On muidegi öige, et kõneoleval alal on aastasadade jooksul tehtud suuri edusamme ja et naiste mülik enampakkumisel, nagu veel 18 sajandil oli kombeks Inglismaal, on igaveseks ajaks kultuurimaadel minevikku vajunud.

1797 kirjutas "Times", et "viimase Smithfieldi turustades püüdnud eksikombel välja jätta ülevaade käesoleva nädala turuhindadest naiste osas". Üks ajakiri, mille kaastöölisteks olid muide kirjanik Charles Dickens, teatas veel 1884 kahekskü-

mnest naistemüümise juhtumist, kusjuures hind kõikus 25 guinea (1 guinea = 21 shillingut) ja 1 penny vahel!

Neist aegadest oleme üle saanud. Kuid teha on veel küllalt, et vähegi jõuda tööliku üheõiguslikkuseni saksa Liiduvabariigis asuv Helga H., abielus ja lapse ema, on asjatundjate arvates väga andekas ja hästi koolitatud viiulikunstnik. Ta kandideeris mõni aasta tagasi vakantsale Berliini philharmonia orkestri viiulinäingija kohale.

Orkestri intendant teatas talle avameelselt, et ta kohta ei saa, kuna orkester nagu varemgi, ei võtta oma koosseisu naismuusikuid. Esineb ka, vastupidiseid nähte. Sõdade ajal on naistel, kes nad sead tahtsid või mitte, pidanud asendada mehi, töötama relvastustuses, valmistama granate, kamda vastustust nii riigiteenistuses kui majanduses, oma elu kaalu panema pommide saju ja püüdnud kannatama tavaliselt suuremal määral kui sõjaväes teenivad mehed. Kõik eelarvamused kaovad sõdades silmapilkelt, et pärast sõja lõppu vanas hilguses uuesti päeva-vahele tulla.

Autor toob hulga arvu, mis näitavad kuivõrd suur on siiski veel vahe nii avalikus elus, kui töökohtadel mehe ja naise vahel. Tööline Lääne-Saksas teenis tumms 1970 a. lõpus keskmiselt 6,3 marka, tema taseest kaestööline 4,51 marka, seega ainult 69 prots. reesteraha vastust. Teoreetiliselt võivad naised saada riigikantseeriks, ülemlinnapeaks, ülikoolirektoriks või vangilaemaks.

Kuid ei saa aga tegelikult selleks. Mehed kui ka naised, ei suuda lihtsalt veel praegugi ette kujutada, et naine võib seista juhtival ja vastu tserikl kohal. Ometi aga on nad, näiteks poliitilisel alal, juhtivad Indias, Israellis, Tselionis (peaministri) ja teistes maades, kus mees ei määgi seda domineerivat osa, mis Euroopas Lääne-Saksa siseminister seletas, ühe arupärimise puhul parlamendis, et Bonnias, asub riigiasutustes 3400 kõrgema meessoost ametniku (valitsusnõunikud kuni ministerialdirektorid) kõrval ainult 122 naist – vaevalt 3,6 prots. Kõige kõrgemaastat on jõudnud üks naine! Sama raske on naistel Saksaamaal saada professoriks haigla ülemarstiks või ülemkohtunikuks. Liiduvabariigis on 8 osariigis (endmed puuduvad 3 osariigi kohta) 12 naislinna-pead 15000 inima kohta...

Veel teistestki imeliktest asjadest jutustab autor, kes mõistagi peaaegu alikult valgustab Lääne-Saksa olusid. Kehtiva teivikodeksi järgi üs

Göteborgis võeti kinni idaspioon

Säpo arreireeris Göteborgis ühe 57-aastase mehe keda kahtlustatakse spionaažis ühe idarigi kasuks. Kahtlusalune on ühekuulamil teinud teatud ülestunnistusi.

Mees on viimase kahe aasta jooksul kogunud rohkelt andmeid presist ja erialajakirjandusest, kusjuures ta on neid täiendanud kõrvalt hangitud informatsiooniga, mis tavaliselt on raskesti kättesaadav. Ühe idarigi suursaatkonna ülesandel on ta kohanud oma kontakte, kellele materjale on üle antud. Peale selle on mees sooritanud üsna rohkelt turismireisid idariikidesse. Kuuldavasti on kogutud materjal selline, et evantuaalse sõja puhul oluks riigi julgeolek tablisti ohustatud.

Ümber aasta eest hakati meest vaatama niinimetatud julgeolekuohuna ja sellest ajast alates on ta olnud pideval valve all. Ta võeti kinni suure saladuskaitse al mõõdnud kolmapäeval. Tõenäoliselt pole mees saanud eriti suurt summasid üleantud andmetest eest.

1356) võib naiskodanik igasugust ametit pidada "niivõrd, kui see on ühendatav tema kohustustega abielus ja perekonnas". Oieti tühistab tsiteeritud paragrahvi teine osa esimese osa.

Seejuures võivad naised veel õnnelikud olla, et 1958. a. muudeti ära kõneoleva seaduse eeskiri, mis lubas abielumeestel üles ütelda nende naiste töökohta. Teoreetiliselt on asi jälle korras, praktiliselt mitte. On juhtumeid, kus mehed oma naiste kohad üles ütlevad põhjusele, et naise teenistus rikub abielurahu ja korra. Need seaduse eeskirjad aga ei kehti, kui mehe tööjõust ja teenistusest ei jatku perekonna ülalpidamiseks.

Kui heita pilku ärielusel, siis selgub, et ka sellel alal tehakse naistele hulki takistusi. Düsseldorfis tööstuste nõuandja Jörg Zauber uuris küsimust igast küljest. Muide selgus, et Lääne-Saksa aktsiaseltside esotaseid ei leidu ühtki naist. Juhtivatest jõududest, s.o. naist, kelle aastapalk ületab 80.000 marka aastas, oli 1500 ettevõtte kokku 5016 meest ja 16 naist (0,3 prots.).

Ühe suurettvõtte personaalsheff juustas, et ta enam üldse ei julge eitada naist juhtivaile kohtadele. Tavaline ülemuste reaktsioon on: "Kas teete nalja?" Üks suurem vabrik vajas esmajärgulist uurimissakonna direktorit. Leidus ka naiskandidaat, kelle kohta oli teada, et ta hästi sobiks vakantsile kohale ja kelle tunnustused olid väga head. Ettevõtte juhataja ütendas: "Mul on sekretäriaadis juba kaks naist ja kodu naine. Sellest millel jatkub!"

USA Hiinosis osariigis vajas üks ettevõtte juhtivat jõudu. Selleks määrati naine, kelle kohta oli teada, et ta ületab oma võimega teised kandidaadid-meesterahvad.

Kui naise määramine sai teatavaks, hakkasid töölisid streikima. Neil ei olnud midagi uue tööjõu vastu, nad aga ei tahtnud nõha naist küsimusoleval juhtival kohal. Üks streikivatest töölistest seletas avameelselt: "Kui naised juba ükuvad meeste kohtadele, siis mingu nad samuti kui mehed Vietnam sõdima!"

Kõige suuremad võimalused naistele edasijõudmiseks ja pääsemiseks meestega ühe pulga peale on meil Rootsis tänu naiste oma aktiivsusele.

OSKAR ANGELUS

Vene kirjanik heideti välja komparteist

MOSKVA – Vene kirjanik ja n.a. "protestilauluja" Bulat Okudsjava on välja heidetud komparteiist. Põhjuseks on, et ta keeldus tunnistamast ennast süüdi poliitilises eksituses, milleks teda sunniti.

Allikate teatel, kust informatsioon saadud, on Moskva kirjanikeühingu parteikomitee teinud väljajäetmisotsuse ükmeelselt, kui selgus, et Okudsjava ei tee mingeid järeleandamis. Parteist väljajäetamine on tõsine moraalne karistus sovjeti-rezhimis.

Bulat Okudsjava on populaarne eriti oma viisidega, mis tsirkuleerivad hehkivõlde väljaspool ametlikku öhkkonda. Isesärin on ta tuntud noorsoo hulgas lauludega, milled käsitlevad teemasid kultuur- ja isikliku elu alal.

Mõni kuu tagasi arreireeriti Okudsjava, ajakirjanik ja laulja Alexander Galitsch ja patguti hulu-majja. Galitsch on nimelt juut.

Ta ilülitati välja ka kirjanikeühingust ja võeti õigus kasutada oma pseudonime – Galitsch. Tema õige nimi on Alexandre Ginsburgiga, kes on ka arreireeritud oma "valgeraamat" pärast). Nime Ginsburgi kasutamise kaudu taheti rõhutada tema juudi päritolu.

Publikut emadepäeva aktusel Lundis. (Foto Reinbach).

Lugeja kirjutab

Veel kord lasteaiast

V.a. EPL toimetust! – 18. det. 1971 ilmus lugejakirja all minu artikkel, milles avaldasin kartust, et lasteaiad kavatseb panna ukseid kinni nende laste eest, kes olude sunnil eesti keelt küllaldaselt ei valda. Samas lehes ilmus ka lasteaiarühvast vastus, et see tsitaat oli ainult ühe inimese arvamine jne., et minu drastilised sammud panevad lasteaias asinajajad kahtlaste intolantsete kujude rii-ta.

Täna ei ole see enam ühe inimese arvamine, vaid lasteaias põhikirja üks punkt ja minu artikkel vaid drastiliste sammude kaja. Lasteaias juhatusele on jäetud võimalus erandide teha, milline otsus võeti vastu pärast pooltunnistist vaidlust. Otsus ei olnud üksmeelne. Nii võib siis lasteaiade registreerida ainult eesti keelt valdavaid lapsi. Lasteaiad on siin kindel kasvatus osa lapsi ukse taha jätta, sest muudu seda eesti keele oskuse nõudmist põhikirjas ei oleks vaja. Põhikirja vastuvõtmise koosolekul põhjendati seda sellega, et meil nõutakse keele oskust. Otseselt küsimusele, et kes seda nõuab, toodi ette Eesti Majaga üürilepingu juhtumist ja et kui ka üksainu laps on rootsikeelne, on õpettöö kaunis võimatu ning võidakse ka puht rootsi lapsi lasteaiades suruda. Ka selgus veel, et rootsi asutuste poolt eesti keele valdamist ei nõuta. Siis võiks võrdluseks tuua eesti koolid, kes aastate jooksul aaga on näidanud, et kõigist neist muredest on võimalus üle saada.

Suurem osa lasteaias laste vanemaid on elanud siin Rootsis eesti keelekesetes kodudes ja jäänud muljele, et neil on kaunis raske aru saada, et paljudel seda võimalust ei ole olnud ning sellega seoses eesti keele alahindamine ja oma lastele selle edasimaine on olnud suureks mureks. Siin ei tohiks lähtuda seisukohast "minu lapsel ja minu lasteaias", vaid "meie lapsel ja meie lasteaias". Et tohiks hirmutada eesti keele oskuse nõudmisega neid vähema keeleoskusega lapsi eesti ühiskonnast eemale. Aasta või paari pärast on praegused lasteaias lapsed ja selle ukse taha jäetud lapsed eesti algkoolis samas klassis – kuidas sobib siis seal koos töötada?

Kardan, et lasteaiad ka majanduslikult ise oma juured alt ära lõikab, sest toetajate arv jääb sellest olenevalt ka väiksemaks. Stockholmis Eesti koguduselt on lasteaiad saanud viimased aastad kr. 1000.- aastast toetust ja ühelt koguduse liiknelt ühe-kordselt 1000.- Võib arvata, et sellised summad tulevikus ära jäävad, kuna ka kirikuõpetajal otustati lasteaiade tulemine ära keelata. Selle otsuse häletamisel oli kaks võimalust: et kirikuõpetaja endiselt võiks lasteaias edasi käia üks kord nädalas, või lasta teda sinna tulla ainult kiriklike pühade puhul. Need mõle-

mad võimalused häälitati maha. Siin tekib küsimus, missugused on meie sihid eestlaskonna säilitamiseks või kas meil neid üldse on?

Käesolevaga esitan Eesti Komitee Kooli- ja Noortetoimkonnale avaliku küsimuse, sest kirjale, mille saatsin 10. nov. 1971, ma vastust ei ole saanud. Kas Kooli ja Noortetoimkond kiidab selle heaks, et niilult eesti keelt valdavaid lapsi või Stockholmis Eesti Lasteaiade vastu võtta? Kui vastus on ja, mis saab siis ülejäänud vähema eesti keele oskusega lastest? Kas eitava vastuse juures kavatsetakse midagi selleks teha, et lasteaiad oleks jälle avatud ka vähema eesti keele oskusega lastele?

U.P.

EESTI KOMITEE VASTUS

"Eesti Päevalehes" toimetuse poolt oli ülalolev lugejakiri saadetud kommenteerimiseks Eesti Komitee Kooli- ja noortetoimkonnale, kelle ülesandel sellele vastab kooliinspektor Herman Rajamaa järgiselt:

Ka vähem eesti keele oskusega kasvandike tuleb võimaldada eesti lasteaias osa võtta. Nende eemalejätmine eesti lasteaiast ei ole pedagoogiliselt ega eesti rahvusliku kasvatusse seisukohalt õigustatud. Osa lasteaias tegevust tuleb eri rühmadest teostada, kus ühe rühma moodustavad vähese eesti keele oskusega kasvandikud nende eesti keele oskuse süvendamiseks ja laiendamiseks. Sel puhul tuleb kasutada mitmesuguseid tavatilt individuaalsele õpetamisviisile. Osa eesti lasteaias tegevust tuleb teostada ühiselt (mängud, ühislaulud jne.). Lapsed õpivad ruttu, mida kinditavalt senised kogemused, näit. Göteborgi eesti laste mänguringis.

Kodud, kust tulevad vähese eesti keele oskusega kasvandikud, peavad koostööd eesti lasteaiaga erilisel kaasa aitama oma laste eesti keele oskuse kiirendatud süvendamisega. Eesti lasteaias pedagoogiliselt hea õpetustegevuse ja lastevanemate innuka kaasabiga võidakse jõuda niikuule, et ka puuduliku eesti keele oskusega tulnud lapsed lähevad pärast lasteaias õpetamist suure rõõmuga ja küllaldaselt eesti keele oskusega eesti kooli press. täienduskooli.

Kui suudetakse eesti lasteaiade resp. mänguringide õppe- ja kasvatusmeetodid pedagoogiliselt nii korraldada, et kõigil lastel on tunne, et seal on tore ja meeldiv olla, siis on ka laste eesti keele oskuse süvendamine ja laiendamine eri arengutasele kiirem ja hõlpsam.

H. RAJAMAA

Akad. eksamid

Stockholmi ülikoolis sooritas fil. kand. eksami Toomas Kolk Täby'st.

Teatripäev Kanadas

ÜEP Teatrioimkond koostöös Eesti Rahvusteatriga Kanadas korraldab Torontos Lord Simcoe Hotelis (1500 King St.W.) pihipäeva, 16. juulil algusega kell 14.30 Eesti Teatripäeva, kus "sirvitakse globaalses ulatuses meie teatri üle ning nende probleeme", nagu üteldakse ülestaktes näitlejale ja teatrikesktele.

Teatripäeva kavas on lühireferaadid, Asta Willmann refererib teemal "Teater täna ja homme", Eduard Reininger "Teatrikülv vabas maailmas ja okupeeritud kodumaal", Mardi Valgemäe "Meie repertuaar" ja Hanno Kompus "Häda arvestajatega".

Järgneval lühisõnavõttel viie minuti ulatuses nende eesti teatri esindajate poolt, kellele on olnud võimalus Torontosse sõita. Sõnavõtte võib saata ka kirjalikult kohaliku teatrikülv tutvustamiseks koos kolmapäeva perspektiividega.

ÜEP Teatrioimkond palub Teatripäevast osa- ja sõnavõtjate nimed peatselt toimkonnale teatavaks teha aadressil: Riina Reinik-Lipp, 17 Shogrove Pl., Don Mills 404, Ont., Canada.

● Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis Keskkomitee viimaseks koosoleku otsustati saata tänukirja poliitiliselt Teatrihoonile, arvestades tema suurte teenetelega meie maa ja rahva ning selle traagilise saatuse valgustamisel paljute artiklitega saksa ajakirjanduses. Juba aastaid tagasi hindas Keskkomitee Erik Thomsoni teeneid temale kuldmärgi andmisega.

● Frankfurtis külastas ishelist Jüri Tüht New Yorkist oma insenerist venda Kaarel Tüht, kes on ekspedient teinistuses Lufthansa Boeingi juures.

Linnu Eesti Täienduskooli pere. Laste taga seisavad vasa-
kult juhataja Eha Pöhl, mänguringi kasvataja Pille-Mai
Laas ja nooremate õpilaste kasvataja Inna Mathiesen. (Foto
to Reinbach).

Spordiringruade

Lööklause "Mens sana in corpore sano" — terves kehas terve vaim" leiab tänapäeval parima rakendamise spordiinternaatkoolis, mis ühtlasi aitab koordineerida hariduslikku ja kehalist kasvatust ja lahendada probleeme sobiva aja, ruumi ja majandusliku aluse leidmisel. Praegu läbivad okup. Eesti ajakirjandust kuulunud üleskutses astuda 1972/73. õppeaastaks Tallinna Spordiinternaatkooli, millel on viis osakonda paarikümne klassiga ja filiaaliga (suusatajatele) Otepääl.

Rootsis on esimeseks niisuguseks spordiinternaatkooliks Klippans Simcenter, mis asutati mõeldud sügisel ja kuhu võeti vastu 19 uujat, tulevikulootust, vanuses 24–20 aastat. Kool allub kohalikele keskkoolidele 33 õppetunni nädalas ja nendele lisandub sama arv treeningunde, ujuluse, nädala jookslu "ujutakse maha" oma 70–80 km jõuharjutuste jm. kõrval. Klippans Simcenteri õpilaste hulgas leiame 357. aastase hilikujaja Lyckeseli, eestlapse nimega Nina Simm. Küsitluse vastab ta aga, et arvatavasti esiti püüdnud lei tema ega ta vana-
mad midagi. Igal juhul on Simm täiesti sobiv nimi ujulajale...

TALLINN — TARTU
30 korda peeti kergejõustikus linnavõistlusi Tallinna ja Tartu vahel. Parast seltsimeestest vahetega õnnestus pealinlastel taas vaukeida end poole kallutades, punktidega 357:209. Kõige rõõmsamalt pakkusid kaugushüppajad eesotsas Tõnu Lepikuga, kes tulemusena 7.87 näitas, et ta on valmis lunastama pileiti Münchenisse. Seevastu valmistasi suure peitumuse odaheitjad. Meeste suutis ainult üks ületada 60 meetri joone, pealegi napilt. See on

Kreeka-Hiina dipl. sidemed

Kreeka ja Hiina on otsustanud lehtestada diplomaatilised ühendused. Ametlikus teadaandes märgitakse muuhulgas, et Kreeka nüüdse peale tunnustab Hiina Rahvavabariiki kui Hiina ainsalt legaalse valitsust.

Kokkulepe sõlmiti 5. juunil Albaania pealinna Tirana ja vastava dokumendi alusel lubavad mõlemad pooled respektiivsetele teineteise suveräänsust, territooriaalset puutumatust ning lubavad mitte vahele segada teineteise siseasjadesse. Kreeka valitsus loodab tulevikus laiendada kaubavahetust Hiinaga. Ateenast saabunud kuulduste kohaselt olevat kreeka suurreederid juba pikemat aega avaldanud valitsemale hantale survet diplomaatilise sidemete taastamiseks suhtes Hiinaga. Reederid väidavad, et see kergendaks tunduvalt hiina laevade charterdamist.

● Lenna, sünd. Villberg, ja Enn Vasurile sündis Stockholmis poeg.

● Karin ja Juhan Okasmaale sündis 4. juunil Stockholmis tütar.

tulemus, milleni jõudis Aleksi Klumberg juba poolaasta aastat tagasi!

Esimene meie kahe tugevama kergejõustikukantsli jõuproov toimus 1925. aastal. See oli hoone, kus meie kergejõustikuhüli juures seisnud äkitselt tagasi tõmbusid ja jätsid peaaegu suurt kanda. Võistluse pealim mees oli Elmar Rähn, kes osas ennast pillavalt tegi kassa 8 alal, kuid siiski pea eranditult igal alal oma paremat saavutust ja kogus enam kui kolmandiku Tartu punktide!

ENSEE ÜLETAMINE

Tihti paneb inimesta, kuidas sportlane lühikesa aja jooksul ja rahutus otsekordselt jõuda tulemusele, mis on talle seni kättesaamatu olnud. Tänavuse hooaja avavõistlused Tallinnas sai kergejõustiklane Vello Luni hakkama suurepärase ülitulemusega, mille tekkelu on järgmine. Viie aasta eest püstitas ta kõrgushüppes Eesti noorterekordi 2.03, et ajapikku hakkas üha rohkem paeluma kaugushüpe, mis on sundinud tänaseni võimeid kahe ala vahel jagama. Nii ka nüüd. Kõigepealt läks Vello Luni võistlustule kaugushüppes, mille ta võitis. Kui ta kõrgushüppepauka jõudis, oli laet tasetud juba kõrgusele 2.04. Et võistlusmäärused ei luba võistluse käigus lüüsi enam allapoole tagasi lasta, tuli Kumel asuda kohe üritama kõrgust, mis seni kättesaamatuks jäänud. Ja julgust kroonis edue. 2.04 alistus esimesel katsel ja 2.08 kolmandal!

Kuulsaim näide niisugusest enese ületamisest pärineb aastast 1935, mil ameerika neeger Jesse Owens ühe tunni jooksul püstitas neli maailmarekordi. Asja juurde kuulub ka, et tema kaugushüppe tulemus 8.13 püstitas maailmarekordina tervelt 25 aastat! Selline õigel ajal plahvatamine ongi spordi loomuse üks kõige kaasaegsuvamaid nähtusi ja võib-olla spordi kui rahvalikkumise ajendeid.

Moskvas uus juutide rabi

Moskvast saabunud teade kohaselt on Moskva juutide rabiiks määratud endine autotöölaine Jakob Fishman, kes asendab Jehuda Leib Levini, kes mõõndunud aastal suri 76 aasta vanuses.

Kuna vene juudid pole rahvuslikku usulist organisatsiooni, peetakse Moskvas asuvat süngagoogi N. Liidu juutide usuliseks tsentrumiks. Seetõttu on uue rabi vallimine just Moskvas äratanud suurt tähelepanu nii N. Liidu kui ka läänes.

Külaskäik eestiaineliste õppevahendite "sepikotta"

NORRKÖPING (EPL) — Norrköpingis on juba mitu aastat ostsitud võimalusi ja tehtud ulatuslikke katsetusi meie täienduskoolide äppeintensiivsuse tõstmiseks. Neid katsetusi on tehtud tagasihoidlikult ja katsetajad ise on jäänud kõrvalle üldisest tähelepanust. Siiski on avalikkuse ette tulnud ühte kui teist tähelepanuväärivat ja huvitavat ühenduse nende katsetustega. Eesti Päevalehe esindaja tegi külaskäigu katsete juhatajale adj. Aadu Kajassaarele tema Söderköpingsi kodus ja sai sealt andmeid ja vastuseid huvitavale küsimusele.

— Olen kuulnud mõndagi huvitavat sinu katsetustest Eesti koolide varustamisel õppevahenditega. Kas võiksid lühidalt kirjeldada, mida sa taotled nendega?

— Olen vastuse peitnud juba küsimuses. Taotleme — mina ei tööta ükski, meid on terve grupp — eesti koolidele õppevahendite konstrueerimist ja võimaluse korral ka nende valmistamist.

— Kes on sinu lähemad kaastöölised?

— Sellele küsimusele on raske vastata, kuna kõige lähema kaastöölise, Eesti Komitee töötajate, pere on suur ja pealegi ei ole teada, kes just õppevahendite küsimustega seal tegeleb. Isiklikult on meie väärtuslikku abi andnud järgmised kaasmalased: inspektor Herman Rajamaa, kirjanik Arvo Mägi, koolijuhataja August Liiv, üliõpilane Rein Liiv, koolijuhataja Linda Vanasaus, õpetaja Maria Allik ja adj. Robert Nugin. Surma läbi on lahkunud kaastöölised: koolijuhataja Jaan Kask, õpetaja Leida Kaaman ja muuseumi ametnik Maara Rummel. Ka Eesti kirjutustele olemine palju tänu võlgu abistamise eest materjali muretsenemisel, eestkätt Eesti Kirjanike Kooperatiivile, Oriole ja Produktile. Seega on kaastöölisi terve rida. Kuid ka tööpöid on suur ja mitmekesine.

— Palun lähemaid andmeid äsjanimetatud tööpöid kohta. Arvan et need huvitavad eestkätt avalikkust.

— Meie töö algas õppevahende koostamisega täienduskoolidele. Eesti keele õppekavad koostas insp. H. Rajamaa, laulmise õppekavad õp. Randes ja koduloo, maateaduse ajaloo õppekavade koostamine jäi minu ülesandeks. Õppekavade koostamisel selgus, et eelmistest õppekavadest oli koduloo hoopis välja jäänud. Kuna aga koduloo on, eriti kodumaatunduse õppimisel, oluline tähtsusega, tuli kõigepealt asuda koduloo õpikute koostamisele. See oli raske ülesanne. Töötasin õpiku esimese osa "Kodu" ja kodumõruse loodus" nel korda ümber. Otsisin eeskujuks Rootsi suurraamatukogudest ja ka välismaist. Kas leidub kusagil koduloo õpikut kodumaata lastele? Ei leidunud. Trükkis liiks siis käsikirja neljas variant. Raamatute teise osa "Elust ja olust Eesti kodus" koostamine oli kergem, kuna selle koostamisel aitas mind Arvo Mägi, kirjutades suurema osa tekstist. Katsusime sellesse raamatusse koondada eesti noorte elu ja oli kirjeldatast nii palju kui raamatu püüdnud ruum seda võimaldas.

— See raamat käsitleb Eesti loodusegeograafiat. Käsikirja on valmis. Pealkirjaks on: "Eesti kaart jutustab..." Raamat on mõeldud õpikuna koolides ja käsiraamatuna Eesti kaardi juurde.

— Kas sellega on sinu maateaduse õpikute sari lõpul?

— Ei ole. Koostamisel on neljas vihk "Inimesed loodust muutmas". See raamat sisaldab kodumaa kultuurigeograafiat. Sellele järgneks viies osa ülesannetega iseseisvaiks tööks õpilastele.

— Kas muudest ainetest on ka kavatsus õpikuid koostada?

— Norrköpingis — vähemalt esialgu — mitte, kuid kuuldavasti töötatakse selles suunas mujal. Meie olemine pühendanud tähelepanu peamiselt uute õppevahendite konstrueerimisele ja uute meetodiliste võtete väljarendamisele. Katset eelmainituga on viinud välja üldõpetuse põhimõtteid.

— Miste "üldõpetus" on väljaspool pedagoogide seltskonda vähe tuntud. Kas võiksid lähemalt selgitada selle sisu?

— Kokkuvõttes seisab üldõpetuse sisu selles, et üksikute ainetes ettevalitud ühised küsimused töötatakse läbi samaaegselt. Sellega võidetakse aega õppetöös, süvenemist ainetesse ega õppetöös, süvenemist ainetesse

ja saadakse parem ülevaade üldisest miljööst.

— Kas üldõpetuse jaoks on vaja eriti selleks koostatud õpikuid?

— Ei ole. Kuid üldõpetuse rakendamine on kergem, kui õpikud on selleks kohandatud. Seda on näiteks "Kodu ja kodumõruse loodus", "Elust ja olust Eesti kodus" ja "Eesti kaart jutustab".

— Aga kui õpikuid üldse ei ole?

— Siis tuleb õpetada mälestuse järgi peast. Ka seda on tulnud teha. Selle juures tekib iseenesest üldõpetus. Kuid õppetöö alusena üldõpetuses võib esineda ka mõni muu õppevahend: vaikiilm, pildiseeria, heiliint, õppekäik, kaart jne. Seni olemasoleva koostanud üle kahekümne õppevahendi. Suurem osa nendest on täiendamisel iseseisvateks õppendideks ja sisaldavad lõplikult valmistetuna õppetunni aine sõnas, pildis ja helis.

— Kas sarnaseid õppevahendeid saab kasutada ka seoses õpetaja poolt juhtud õppetunniga?

— Need annavad seal isegi paremaid tulemusi kui iseseisvalt kasutatuna, sest õpetaja saab oma sooda. Õpetaja elav sõna on õppetöös vi kohaselt teksti muuta ja täiendada primaarne ja jääb selleks igas olukorras ja iga õppemeetodi juures. Iseseisvalt kasutatavale neid õppevahendeid siis, kui õpetajaid ei ole.

— Kas võiksid kirjeldada mõnd paremini õnnestunud õppevahendit?

— Kahtlemata on meie produktioonis paremad vaikiilmid "Mulgimaa" ja "Kalevipoeg". Ka esitööd "Kuldannake" ja "Kodu kaitse" on õppetöös andnud häid tagajärgi. "Mulgimaa" on eeskätt geograafiline, sisaldab Viljandimaa loodust ja kultuurigeograafiat. Peale selle annab "Mulgimaa" ainet üldõpetuseks ajaloo (Lembitu linnus, J. Tõnisson, K. Päts, oruagseid lossid jne.) eesti keeles ja kultuuris (rida kirjanikke-hellikoolajaid jt.) põllumajanduse (C.R. Jakobson jt.) ja muusikat "Mulgimaale" ja "Viljandi padimees". Mõlemad heiliilmid ja pildid. See on väga kokkuvõtlik näide sisust. Kõige õnnestunumaks pean aga õppevahendit, millele meie veel nime leidnud ei ole. See võimaldab meie kodumaa mitmesuguse liigestuse võrdlemise ja annab selle kaudu võimaluse meie kodumaa majanduse ja loodusvarade tundmaõppimiseks.

— Kas ka koolid väljaspool Rootsit on asjast huvitatud?

— Kanada ja USA kooli kasutavad neid. Tõlmitisi on viimasel ajal tulnud ka Austraaliast.

— Kas sarnaseid kasulikke ja huvitavaid asju valmistatakse Eesti koolidele ka mujal?

— Minu teada ei tehta seda, sest nende valmistamine ei ole majanduslikult tasuv. Seni on Eesti Komitee tasunud nende valmistamise tegelikult kuld.

— Õpetajate vähesus saab ehk pagulaskoolidele saatuslikuks?

— Seda siiski ei ole karta. Uute noorte õpetajate juurdetulekut on märgata. Nagu eelpool märksin, saab ajakohaseid õppevahendeid valmistada. Neid saab soovi kohaselt paljundada ja lastevanemad võivad nende abil õppetööd mitmekülgselt edasi viia. Kuid kool kui organisatsioon kodude, õpilaste ja koolitõrude koostamiseks jääb püsima ja võib ehk olude sunnil uue kuju. Seniist kooli kaltsel niii kaua kui vähegi võimalik aluse hoida ning varustada seda moodsate õppevahendite ja õpikutega.

Intervjueris: JOH. ARO

● USA-s tähtsast 28. mail oma 60. aastal sünnipäeva endine Tartu restorani-omanik Elfriede Gern-Räpin, sünd. Kisler.

● Göteborgis kihlusid 3. juunil Jan Truus ja Christina Ahlgren.

Leinateateid

Head kaasmaalast-sõpra

Oskar Pärn'a

mälestavad leinas

ARMILDA ELMESSAAR

JAAN RUBIN

ARNOLD EREVIHL

ALBERT LILLEBERG

Kallist kaasmaalast

Joann Talve't

mälestab kurbuses

BERNHARD MERITS

perekonnaga

Armast sugulast

Harda Abe't

mälestavad stigavas leinas

HELMU KULDASSAAR ja

LAPSED PEREKONDADEGA

Mälestus Sinust ei kao.

Armast

Lydia Warrol'it

mälestavad leinas

HELMU ja KARL ORMUS

USA likvideerimas Sovjeti uurimist

Algus lk. 1

sai tähelepanu ka G. F. Kennan, kes kurtis et sovjetoloogiale püüvat tähelepanu on olnud ära ripuv USA ja N. Lõuna vahelkorralduste arengust — siis kui mõlema riigi vaheline pinge on suurem, siis pööratakse sellele rohkem tähelepanu, kui aga pinge väheneb, siis väheneb ka uurimistöö ja sellele antav toetus.

See ei tohiks aga nii olla, ütles G. F. Kennan, ja lisas, et just nüüd, kus on ette näha N. Lõuna ja USA vahelkorralduste teatavat stabiliseerumist, peaks kavandama kestva ja piisava teadusliku uurimisprogrammi, et tagada jätkuvat ekspertisi N. Lõuna küsimustes ja noorte teadlaste juurdekasvu.

Princetoni konverentsi, millest erikutevaga võitis osa umbes kolmkümmend USA tippeksperiti N. Lõuna küsimustes, neist enamik üllatavalt ettepoole, aga ka välismaalaste uurimistöö esindajaid, vastavate ette

ajalooajade toimetajaid ning sihtkapitaalide ekspertide, peetakse seni võimalike kõige kvaliteetsemaks sovjetoloogide kokkutulekust Ameerika Ühendriikides.

Konstateeriti, et vajadus N. Lõuna küsimustes kompetentsete majandusteadlaste, geograafide, ajaloolaste, sotsioloogide, õigusteadlaste ning ka Nõukogude Liidu eri rahvuste ekspertide järele on jätkuvalt suur ka tulevikus.

Soovitati astuda samme teadlaste juurdevoolu tagamiseks. Kuideti, et puudub selgus, kes või milline institutsioon kõige selle eest peab hoolitsema ja rahalisi ressursse andma. Oeldi, et viimase 25 aasta jooksul ühes ehitatud laialdast Nõukogude Liidu ja Ida-Euroopa teaduslikku uurimistööd ei tohi lasta koost laguneda ja proponenti samme laenuemise vältimiseks. Nii USA valitsusastures kui ülikoolid ja teaduslik elu vajab ka edaspidi seaduslikku N. Lõuna ekspertide kaudrõhki konverentsi üldine arvamus.

ERN, ERF, EK

Algus lk. 1

võitis Robert Kreem osa Rootsi Eestlaste Esinduse juhatuse koosolekust, kus ta tõstis üles ülemaailmse eestlaste kokkutuleku korraldamise küsimuse. Esinduse juhatuse asus küsimuses pooldavale seisukohale ja palus hra Kreemi seda edasi arendada. Julgustatud Rootsi eestlaskonna positiivset seisukohta esitas Robert Kreem vastava ettepaneku Kanada Välisviitluse Nõukogule, kes ametlikult algatas küsimuse ja pöördus 1970 Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu kui globaalse kõigi maade eestlaskondade poolt tunnustatud ja neid liitva (peale E. Rahvusnõukogu ringkondade Rootsis) keskorganisatsioonide poole küsimuse päevakorda viimiseks.

Kesknõukogu otsustas: "Võtta päevade läbiviimise Kesknõukogu töökavva ja alustada liikmesmaade kaudu eeltoitud Ülemaailmse Eesti Nädala korraldamiseks" ning teigi Kanada Välisviitluse Nõukogule ülesandeks astuda eeltoodud.

Välisviitluse Nõukogu ja Eesti Liidu Kanadas kutsel toimus juulis 1970 Kanada organisatsioonide esindajate koosolek Torontois. Asuti seisukohale, et 1972. aastal toimuvad viiendal Põhja-Ameerika Eesti Päevade vastavalt Kesknõukogu otsusele tulevad korraldada senistest laiemas ulatuses. Moodustati ajutine Peakomitee, milline pöördus teistel mandritel asuvate keskesinduste kaudu kõigi eesti organisatsioonide poole kaastulekuteks Esimesele Ülemaailmsetele Eesti Päevadele.

Sellega tuleb kuu aja pärast peakonsul Ernst Jaaksoni patronaazhi all toimuvaid Ülemaailmseid ESTI Päevi ja selle raames toimuvat Rahvusnõukogusse vaadeldi kui Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu tegevuskavva-üritusi. Kutses maade eesti organisatsioonidele kannab Peakomitee esimehe R. Kreemi, Ü.E. Kesknõukogu esimehe A. I. Andersoni, Välisviitluse Nõukogu esimehe H. Lupa ja Rahvusnõukogusse toimikonna juhataja U. Petersoni allkirju.

Rahvusnõukogusse statuuti saadeti Kanadast välja juulis 1971. Järgneval komitee koosolekul Rootsis jagasid maad välja org-ide saadikutele. Statuudi peatükk III punkt 2/22 järgi moodustavad Rahvusnõukogusse peakokkutuleku hääleõigusliku koostöö korra kohaselt registreerinud kohalolevad organisatsioonid esindajad ja liikmed järgneva loetelu alusel, igaks ühe häälega.

1. Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu liikmed.
2. Eestlaste asukohamaade keskesinduste liikmed.
3. Ü.E.P. Peakomitee ja erimaade Komiteede ning Rahvusnõukogusse toimikondade liikmed.
4. Erialised keskesindused organisatsioonide kolme esindajaga.
5. Kohalikud seltid ja teised organisatsioonid kahe esindajaga.
6. Allorganisatsioonid ühe esindajaga.

Sõnadigusega võtavad Rahvusnõukogusse tööst osa korraldajad registreerinud üksikisikud.

Esinduse juhatuse asus statuudi osas pooldavale seisukohale mõningate küsimustega. Rahvusnõukogu juhatuse oma 26. oktoobri koosolekul asus aga eriarvamisele ja esitas oma seisukoht Peakomiteele Kanadas ja informeeris ära kirjaga Rootsi Komitee juhatust. Ükski teine organisatsioon Rootsis, ka mitte E. Komitee, E. Rahvusfond ja E. Kultuuri Koondivus pole statuudi kohta seisukohta võtnud ega ka protesteerinud. Hiljem Rootsi Komitee Rahvusnõukogusse toimikond tegi need statuudi punktid teatavaks kaaskirjaga Rootsi eesti organisatsioonidele registreerimiselehtide vii saates.

Teised eestlaste asukohamaad kiitsid Rahvusnõukogusse raamkava heaks ja minu kuulmist mõõda pole ühelki maalt ükski organisatsioon astunud statuudi osas teisele seisukohale peale Eesti Rahvusnõukogu Rootsis. Tahmatult tõuseb keelele küsimus: kuidas meie ülemaailmseid küsimusi lahendada, kui üks vähemust ei tunnusta enamuse seisukohti?

Selgituseks võib seda mainida, et Ameerika mandri eestlaste poolt mõistetakse keskesindust ei üldva

limiste kaudu moodustatud erimaade esinduskogusid ja väiksemaid eestlaste asukohamaid esindavad keskesindused organisatsioonide. Keskorganisatsioon mõistetakse seal ainult Ü. Eesti Kesknõukogu osas ja seda ka väga harva. Rahvusnõukogu juhtuvatel isikutel on aastate jooksul olnud kättesaadavad kõik ülemaailmsed eesti ajalehed ja aruanded, et nad ei võinud aru saada statuudi punktide tõelisest tähendusest, pealegi kui ma mitmel komitee juhatuse koosolekul olen öelnud, et Esinduse ei kavatse kasutada oma erisesundit ja Esinduse kassasõitvat ka 20 saadikut jagunevad ära erioorganisatsioonide vahel, et ära hoida võimalikke üleskerkivaid etteheiteid Rootsi osas. Olen varem ka üldises sõnastuses öelnud, millised need keskesindused on, ja siin saadeti isikliku registreerimiselehtide kaudu saatis ma veel paari nädala eest Rahvusnõukogusse toimikonna esimehele Aksel Mark'ile ja sekretäriks O. Aulele. Need on selle lehe järgi järgmised: Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu, Austraalia Eesti Seltside Liit, Inglismaa Eestlaste Ühing, Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides, Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis, Rahvuslik Välisviitluse Nõukogu Kanadas ja Rootsi Eestlaste Esindus, edasi väiksemaid eesti rahvusgruppide mõnes teises üllalpool nimetatama maas esindavad keskesindused organisatsioonid, näit. Hollandis, Belgias, Argentiinas j.m.

Kui küsimusele läheneda tegelikult, siis kõigil sellel pooleks olnud praktilist tähendust Rahvusnõukogusse nüüd eemalejäävate organisatsioonide osas. Eesti Komitee, Eesti Rahvusnõukogu, Eesti Rahvusfond ja Eesti Kultuuri Koondivus oleksid saanud täita oma ringkondadest kaassõitjate mandaatide hulga oma organisatsioonidele, allorganisatsioonidele ja neile lähedast ühenduses olevate orgidele lubatud mandaatide hulga ja neid oleks jäänud veel üle. Edasi võivad nende esindajad kasutada Rootsi Komitee juhatuse ja Rahvusnõukogusse toimikonna esindajate õigusi. Lalemlalt võttes on igal Rootsil kaassõitjal, kellel on huvi Rahvusnõukogusse astuda, võimalik seda teha, organisatsioonide arv Rootsis on nii suur ja statuudi piirid nii laialdased.

Neljapäeval 1. juunil andis Heinrich Mark mulle telefonikõneleluse edasi, et need organisatsioonid vaatavad olukorrale väga tõsiselt, ja palus mind Kanadasse kirjutada. Edasi kõnelesime ühe registreerimiskassas osas üksiktest mõõda ja siis tuli välja, et kõige põhjuseks on Kanadas Hormile saabunud kaaskirjad registreerimiselehtedele. Tööd koju minnes leidsin ka need eest. Nendes ma peale registreerimiskassas osas erinõuansside midagi uut ei leidnud.

Laupeval tuli postiga "Teataja", kus üldnimetatud organisatsioonid teatasid oma eemalejäämisest Rahvusnõukogusse. Seega pidid need olema postitud hiljemalt reede hommikupool. Tundes Rootsi trükkikohtade tööolusid, pidid "Teataja" kaks artiklit siis juba laotud olema, kui Mark palus mind edasi anda nende organisatsioonide nõuded seisukohavõetaks Kanadasse, kuna vastasel korral jäävad nad eemale kongressist. Materjalidega kaasas oli Peakomitee Rahvusnõukogusse toimikonna sekretäri Enn Saluranna kiri, milles ta ütles, et Rahvusnõukogu esindaja J. Käis tuli seal päev varem läbi ja kiitis materjalid välja Rahvusnõukogule ja EDU-le edasisaatamiseks, misjärel need pole nendele tarvis "asi saata. Seega võisid materjalid olla ERN-s kohal päev varem ja trükkimist võimalik kahe päevaga teostada. Kuid arusaamatuks jääb, kuidas said nii lühikesel ajavahemikul kokku astuda nimetatud organisatsioonide juhatused, et arutada nii tähtsat küsimust. Ei ole kuidagi võimalik ka nende organisatsioonide struktuuri juures, et kõiges seal on määravad ainult mõned juhtivad isikud. Kõige seda mõeldes ei saa kuidagi mõõda t-ndest, et kõi kõi nagu ette kavatsed ja kohalolevad materjalid olid ainult teretunud ette

teadeldes aksiooni käiklaskm

EEL KIRIK

STOCKHOLM: 11/6 jääb jumalat. 17/6 kl. 19 Engelbreki kirikus.

BORAS: Carolis küüditamisjumalat. 11/6 kl. 15, 6p. Kodres, laulur.

GÖTEBORG: EELK Gbg ja Lääne-Rootsi kog. eestlaste ja lätlaste ühine küüditamisjumalat. Kristiines 14/6 kl. 19, 6p. Karl Kool ja Armins Treus, orelli PG Strömberg, Meeskoor E. Tarjuse juhata, laulehed.

GÖTEBORG: Ev. lut. Gbg kog. St. Paulis küüditamisjumalat. 11/6 kl. 14 6p. Wilund, solist A. Viisimaa, orelli L. Lindblom, laulehed.

EESTI AP. OÜG. KIRIK

STOCKHOLM: Põhja Nikolai Peakirik, 11/6 kl. 11 liturgia, ülemp. A. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühä Kirik, Brävallag. 11, jumalat. 11/6 kl. 11, Ulf Koppelman. Perek. Helbert Svenssoni lahtumiskumalat. lauletekaned, kohvilaud.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 11/6 kl. 15 vabakirikute ühine jumalat. K. L. Marley, koori ja soololaua.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyrkogatan 8 B. jumalat. 11/6 kl. 11, A. Milder.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 11/6 kl. 11, V. Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna. Parkgatan 1, kog. tund 10/6 kl. 18, jumalat. 11/6 kl. 15, A. Hell jt., ödede koor.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 11/6 kl. 12 (suvine aeg), E. Seedman jt., Betanias, Bräddg. 54, palvet. 10/6 kl. 18.

STOCKHOLM

Ohvitseride Vöidupüha
Eesti Ohvitseride Eesti Rootsis tähistab Vöidupüha koosviibimise oma liikmeskonnale ja nende poilt kutsutud külalistele kolmapäeval, 21. juunil Eesti Majas, Walling. 34 algusega kl. 18. Kavas päevakohane sõnavõtt ja vabadussõjast kavaleride austamine. Öhtut kaunistavad ettekanetega viiulikuunstnik Celia Aumere ja pianist Hilma Nerrep-Mosmin.

Pakutakse võlleibu, pirukaid, kooki ja kohvi. Tasu 15.- isikut. Ostvõtet teat. hilj. reedel, 16. juunil telefonidel 93 42 83, 21 81 18 ja 35 74 66 pärast kl. 18. EOKR juhatuse loodab Vöidupühast elavat osavõttu.

- USA poolt II maailmasõja ajal N. Venele antud abi eest välja tasumise läbirääkimistel saavutati kokkulepe, et N. Vene maksab 10 miljoni 800 miljoni suurusse võla tasumiseks 500 milj. dollarit. USA valitsus nõudis 800 miljonit.
- Juba aastaid sandab Eesti Rahvuskomitee USA-s jänkohase rahvusliku osamaksu Long Islandil elav Alline Niklus, kes on 84 aastat vana.

gu, Eesti Rahvusfondi eemalejäämisega Rahvusnõukogusse viibeneb Rootsi Komitee Rahvusnõukogusse toimikond, kuna sellesse jäävad järel ainult Esinduse ja Sõjameeste toimikond. Rootsi Komitee juhatusele langeb nüüd ülesanne organisatsioonidele selgele teatada, et need organisatsioonid eemalejäämisest, ajakirjandust informeeriti aga varem.

Rahvusnõukogusse käigule nende organisatsioonide esindajate ärajätmise ilus olnud, kui Rahvusnõukogu ringkond oleks liitunud meie ühisesse maailma eestlaskonna perre. Loodan siiski, et kõik eriarvamused lahenevad enne kongressi algust ja kogu vaba maailma eestlaskond ühise kompaktse ühiskonnana demonstreerib oma ühismeele kodumaa ja seal asuva rahva vabaduse eest.

Tuhat võimlejat...

Algus lk. 1

uise kogu rootsi naisvõimlemisele. eriti aga kus just Leida Leesment võimlejad juba mitmeid aastaid on olnud rootsi värvide kaitsjaks rahvusvahelistel suurkõkkutulekudel ja võistlustel. Vahelpeal on ju võistlustalana juurde tulnud n.n. gymnastik-

ue moderne, mis oma laadi poolest on lähedane Malmö-tüürkute tööle ja selle tõttu on neil olnud kerge koolitada välja võistkondi, kes kannatavad välja rahvusvahelise konkurentsi, milline on küllaltki tugev idariikide poolprofessioonalsele võistlajale domineerimisel.

Esimene võistlus Ruemeinas Varناس toimunud maailmaelivõistlustel oli õieti trüpile uue alaga tutvumiseks — sellegipoolest saavutati kuus keht.

Kuubasse Rootsi võimlemislüüsi esindajaid ei saanud, kuigi Leida Leesment võimlejad nii Rootsis kui Saksaamaal on näidanud oma klassi, m.h. kaheksakordse esikohatagena. Gymnastikue moderne näeb ette ka individuaalvõistlust. Sel alal on Rootsis serpenitiinga võimlemisel esikoha saavutanud Tiina Leesment, kuid seda oma algatuslikust treeningust. Leida Leesment ei taha oma rühmi kiltlustada individuaalvõistlusteeringuga, talie on olnud tõe rühmades, seda ka võistluses.

Järgmised maailmaelivõistlustused toimuvad Hollandis ja nagu nähtus kevadesinemisel, on Leida Leesmentil ettevalmistused üsna kaugele arenenud — esitatud programm oli mitte ainult raske, vaid ka võimlejate poilt puhtalt teostatud. Riistadeks võistkonnale on paralleelselt pallid ja viisrõngad (n.n. tünnivitsad).

Leida Leesment tõstis jätustavad järgmised arvud: 546 esinemist, 53 väliturneed (neist 4 Ameerika mandril, 1 Jaapanisse, 2 Iisraeli) kokku 20-ss riiki.

Erikutsed kolmele gymnastradale (maailma võimlemismängud), osavõtt kehakasvatuse maailmakongressidest, esinemised mitmete maade televisioonis (nende hulgas USA kuulus Ed Sullivan-Shows 4 korda), m.h. erikutsesga esinemine Berliinis esimesel värilise spordiprogrammi lannseerimis salakatala poilt. Ja ei pruugi lisada, et edu on alati olnud täielik ja arvustused head, sellised, et ikka ja jälle kutsutakse tagasi samadesse maadesse ja palikadesse.

- President Richard Nixon peanõunik majanduslike küsimuste alal John Ehrlichman teatas presidendil nimel, et valitsusel ei ole kavatsust ettenähtaval ajal tõsta föderaalseid maksusid, vaid kokku tõmmata riigi väljamaekuid.
- Long Islandi aretteeriti juudi kaltsilistid 4 liiget, kes parajasti valmistamis lõhkepomme N. Vene UN-i missiooni maamõisa peahoone õhuklaskmiskeks Glen Cove, Long Islandil, et kätte tasuda juudide tagakiusamise eest N. Venes.

Surma läbi lahkunud ühingu liiget

Johannes Lahna't

mälestab

GÖTEBORGIST EESTI
PENSIONARIDE ÜHING

Om

Aleks'it

mälestab

ILMAR PEREGA

Täna kõiki sugulasi, sõpru ja Jõnseredi kaasmaalasi, kes minu abikaasa

Lilli Birk'i

hauda nii rohkete lilledega kaunistasid ja teda ära saatma olid tulnud.

Kõiki tänades

EDGAR

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

14.55 Veekonytt. Textat.
15.10 Fotboll. Färg Direktisändning från VM-kvalmatchen i Wien mellan Österrike-Sverige. Bengt Grive.
Suomenkieliset onjelmat:
Finspråkiga program:
17.00 Avec Mari. Mari Laurila suomalais-ranskalainen show, vieraina Riitta Mustonen, Jaakko Salo ja Heikki Laurila. Ohjelma niteijät: Seppo Heinoonen, Juhani Valasvaara ja Jarmo Porola. Väri.
Med Mari... Färg. Mari Laurila sjunger sånger för barn på finska och franska. Gäster är Riitta Mustonen, Jaakko Salo och Mari pappa Heikki Laurila. Textat på svenska.
17.20 Alltidi. Lantur, soitto- ja näytöskappaleohjelmas viikon uurrastuksen pääteeksi.
Snillebläst. Sång musik och sketcher med det finländska komikerparet Heikki Kinnunen och Leo Lastumäki. Gäst Lasse Mårtensson. Textat på svenska.
17.55 Helgmslärning. Färg. Från Hammar kyrka
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Italien runt Ett sammandrag från den näst siste etappen från den stora cykeltävlingen. Lars-Gunnar Björklund.
18.35 Tarzan. Färg b. Duellen.
19.00 Fabiernas värld. Färg. Mera om busfrågan.
19.05 Nanou — fransk serie om en simmarflicka på väg mot toppen. Färg. Del 3.
I rollerna: Francoise Laurent, Denise Provence, Jean Vinc, Patrick Jeantet, Francoise Pavy, Paula Dehelly.
19.30 TV-nytt, spor, väder.
19.30 Tre män i en båt. Färg. Av Jerome K. Jerome med Ernst-Hugo Järegård i rollerna. Dekor och teckningar: Åke Ahrenhäll. Regi: Jan Hemmel. Åttonde delen: Om hur vi ådrar oss en förorening och lyssnar till en fiskeshistoria.
20.20 Cousteaux undervattensvärld. Färg. En serie expeditionsfilm av Jacques Cousteau inspelade under en flerårig jordenruntresa med forskningsfartyget Calypso. 1. Hajar.
21.00 Gokväll sommar! Färg. Underhållning med Kerstin Dellert, Veronique Muller, Mats Paulson, Carl Ternhage och Ole Hammarlund.
22.00 Det händer i Fitan. Färg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—23.05 Frank Marker, privattektiv. Färg. Engelsk deckarserie med Alfred Burke 6. Ett skilsmäsofall.

TELEVISION 2

18.00 Hubert. Färg. Tre sagor för de yngsta om en kille som kan hitta på fantastiska maskiner.
18.25 Insändaren. Textat.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Naturväktarna Färg. Carl Edelstam, Carl H. Lindroth, Nils Dahlbeck och Svist Östgren.
20.00 Dans på Skogmans loge. Färg. Thore i taket och stamp i golvet med Thore Skogman, Eva Bysing och några till.
20.46 TV-nytt.
20.45 De vida åren. Amerikansk långfilm från 1950 Regi: Irving Lerner.
Medverk: Christopher Knight, Frank Gorshin, Jack Nicholson, Robert Casper.
22.15 TV 1-vecka. Färg.

TV Söndag

16.45 Italien runt. Sändning från den sista etappen och målet i Giro d'Italia. Lars-Gunnar Björklund.
17.30 Moment: Island — en förtört till USA. Färg. Om en kultur i själv-försvär.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Bilder till tröst, förmänning och

varning. Andaktsstund av Gunnar Helander.
18.30 Levande svensk folkmusik: Spelmansvardag Om envishet och tradition. En film till Nils Agemark, Pekkos Gustaf, Petters Erik och Pål-Ole av Mats Arnberg och Pål-Nils Nilsson.
19.00 Ivar 14:e dag Färg.
19.30 TV-nytt, spor, väder.
20.00 Barnkoloni.
20.30 Tyst vär. Färg. Italienskt TV-spel i två delar. I den första presenteras Rachel Carson som genom sin bok "Tyst vär" fick världen att lyssna till varningarna för bl a DDT. Manus: Rina Marcelli. Regi: Alberto Negri.
I rollerna: Edda Albertini, Gabriella Giacobbe, Renato Turri, Walter Maestri.
21.40 Sportspeglar
22.10 TV-nytt, väder
22.15—23.05 Good old days. Färg. Engelsk musik-hallunderhållning från City Variety Theatre i Leeds. Konferencier: Leonard Sachs. Medverk: Bernard Cribbins, Norman Collier, The Three Hurricanes.

TELEVISION 2

17.20 Alla tiders lägrprisvara — om kvinnan mitt ibland oss av Gun Allroth och Åke Wilhelmsson.
18.00 Vi har lång till kiosken, förstås! Ett program om två pojkar, Anders och Per-Åke, som bor på en bondgård.
18.25 Nille. Färg. Dansk novellfilm av Astrid Henning Jensen. Nille är en åttårig flicka i Köpenhamn.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Backspeglar. Färg. Eric Forsgren tittar tio år tillbaka.
20.05 Sverre Skavhaug spelar spansk gitarrmusik. Färg.
20.25 TV-nytt.
20.30 Kuba och kvinnan. Det tredje programmet i TV 2s Kubaserie om kvinnornas frigörelseprocess som organiseras genom kvinnans deltagande i förvärsarbete, genom utbildningskurser och genom skapandet av sociala tjänster som kan frigöra kvinnorna från det tunga arbetet i primitiva bostäder.
21.10—22.55 Vilsen ungdom. Italienskt långfilm från 1953. Regi: Federico Fellini.
Medverk: Alberto Sordi, Franco Interlenghi, Franco Frabrizi, Leopoldo Trieste.

TV Måndag

17.45 Simskolan. V. lär oss dyka med Gösta Blomqvist.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Mysteriet på Flaxton. Färg. Första avsnittet i en serie om två pojkar i 1890-talets England.
18.30 Gäst i ettan Färg.
18.55 Var med och bjöd. Färg. Fynd ur svenska folkets gömmor presenteras inför onsdagens auktion i TV 1.
19.00 Nybyggjarland. Färg. Äventyrs-serie från 1870-talets Lappland. Del 6. Midssommar i Farmomakke.
Medverkande: Herman Grönlund, Sven Grönlund Örjan Roth Lindberg, Arvid Gavelin, Ove Westerberg, Charles Lindbergh, Knut Pettersen, Sonja Lindgren-Källström, Birgitta Rühne.
19.30 TV-nytt, väder.
19.40 Erik Goland möter människor: Ut vill jag, ut över det höga fjället. Färg. Porträtt av John Löfblad, skogsarbetaren som gav sig ut i världen och blev generalsekreterare i Geneva.
20.20 Tyst vär. Färg. Andra delen av ett italienskt TV-spel om Rachel Carson och henne: forskning.
I rollerna: Giacomina Piperno, Gabriella Giacobbe, Luciano Virgilio, Carla Greco.
21.35 D som i dröm Färg. Animerad film av Per Olof Ulvstedt.
21.40 Vi har bara en jord. Färg. Ett apropå till FN:s miljövärdskonferens och på samma sida finns det ett

rens och andra miljöaktiviteter. Bengt Feldreich och Erik Bergsten.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—23.05 Människojakt. Färg. 11. Den fiende Du ki inner.
I rollerna: Peter Barkworth, Alfred Lynch, Cyd Hayman, Maggie Fitzgibbon.

TELEVISION 2

18.30 Felix. Tecknade filmer av Jan Löf. 3. Felix och Trollkarlens väska.
18.50 ca Hopprepsskola. Färg.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Buss-kisarna. Färg. Engelsk komediserie med Reg Varney.
19.55 Anslagstavlan Färg.
20.00 Alla tiders lägrprisvara. Kvinnan genom man.
20.30 Stenåldersfolk i rymdåldern. Färg. I Nya Guineaas djungelbyar lever folk ännu kvar på stenåldersnivå men konfronterats alltmer med den moderna civilisationen.
21.20 Peter Holm sjunger svenska och utländska visor och schlagers.
21.35 TV-nytt.
21.40—22.15 Tistla från Rosenön. En lokalrevy från Östland av När-Revy.

TV Tisdag

17.45 Simskolan. Lektion 8. Vi lär oss ryggsim med Gösta Blomqvist.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Veronica — en sjöörvarhistoria. Färg. Efter en bok av Bengt Ingelstam. Berättare: Hans Wigren. Illustratör och scenograf: Chris Collins.
1. Att kapa ett fingerkepp.
18.30 Gäst i ettan Färg.
19.00 Fabiernas värld. Färg. Hustrågan löses så långt.
19.05 Coronation street. Färg. Berättelser om en gata där alla känner alla.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Plimpton i Vilda västern. Färg. Den nyfikne och oförvågne George Plimpton har under åren provat på det mesta. I detta program uppträder han som statist i en Västern-film där John Wayne har huvudrollen.
20.50 "Släpp fångarna loss — det är vär". Färg. Samtal med Nils Christie. Han är professor i sociologi i Oslo och har i vår kommit ut med en bok "Om skolan inte fanns". Han diskuterar där skolans funktion och ifrågasätter om den i sin nuvarande form över huvud taget skall finnas kvar i textat.
21.20 Amerikansk rock & country-musik: The Steve Miller Band. Färg. Rock & roll och country-artisten Steve Miller och hans band i ett reportage från Californien.
21.40 Vi har bara en jord. Färg. Ett apropå till FN:s miljövärdskonferens och andra miljöaktiviteter. Bengt Feldreich och Erik Bergsten.
22.10 TV-nytt, väder, spor.

22.25—23.15 "Fula, gula Kinaman". Färg. Inför president Nixons besök i Kina i februari i år gjordes detta program, där man försöker reda ut myten om kineser, sådan han framställs i USA.
TELEVISION 2
18.30 Hur var det? Berätta! Det första av tre program där några äldre människor berättar om hur det var när de var barn.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Liola — italiensk-fransk film från 1963. Regi: A.essandro Blasetti. I rollerna: Ugo Tognazzi, Giovanna Ralli, Anna Almé, Pierre Brasseur, Elvira Cegani. Svensk premiär.
21.10 Ett folk utan fosterland? Färg. Reportage om tulannds-svenskarnas situation i dag.
21.40 TV-nytt.
21.45—22.30 Jag bor på Hägerstensvägen och på samma sida finns det ett

system... — så beskriver en skolflicka från Aspudden sin miljö. TV har följt livet i Aspudden under några veckor.

TV Onsdag

17.45 Simskolan. Lektion 9. Vi lär oss crawla med Gösta Blomqvist.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Den lille fotografen. Färg. På en öde ö.
18.25 Över skogen över sjön. Färg. Med varmluftsballong över Uppsala-lätten.
18.30 Auktion. Sänding på Skansen där fynd ur svenska folkets gömmor går under klubban till förmån för Radiohjälpen
19.30 TV-nytt, väder.
19.30 Minnenas Montparnasse. 5. En målare: Modigliani.
20.45 O.S.A. Lennart Swahn m fl frågar några andra
21.30 En Oscar för signor Rossi. Färg. Italiensk tecknad kortfilm av Bruno Bozetto.
21.40 Vi har bara en jord. Färg. Ett apropå till FN:s miljövärdskonferens och andra miljöaktiviteter. Bengt Feldreich och Erik Bergsten.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—23.05 Rifbjerg i Spanien. Med utgångspunkt från tjurfäkting i en liten spansk by get den danske författaren Klaus Rifbjerg sin syn på Spanien.

TELEVISION 2

18.30 Barn, vatter, solar, båtar. Färg. Vi ser på målvärkar som barn på Kuba gjort.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 En folkefiende — pjäs av Henrik Ibsen. Regi: Per Bronken.
Medverkande: Cisle Straume, Elsa Lystad, Knut M. Hansson, Arne Bang-Hansen, Unni Evjen, Peder Maustad, Morten Solberg, Svein Moen, Sigve Bøe, Wilfred Breistrand, Nils Ole Ottebro.
21.00 Insändaren. Textat.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.00 Don Cooper och Samla Mammans Mamma Färg. Underhållning med den amerikanske balladsångaren Don Cooper och en ung musikgrupp från Uppsalatrakten.

TV Torsdag

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 På äventyr. Färg. Bergsbestigare.
18.30 Gäst i ettan Färg.
19.00 Fabiernas värld. Färg. Krängel med Drullmobilen.
19.05 Coronation street. Färg. Berättelser om en gata där alla känner alla.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Från de fatiga. Färg. Los Matos — Oscar och Ada Matos från Argentina, har dotter — sjunger om kamp, hopp och glädje.
20.30 Var med och bjöd. Färg. Fynd ur svenska folkets gömmor presenteras inför onsdagens auktion.
20.40 Ung japanska 22 år gammal är Setsuko, japaners arbetsvika vid Seikos klockindustri. Sven Anér och Jan Andersson har följt henne på arbetet, hemma och på fritid.
21.10 Inspektör Waugh griper in. Färg. En krimihistoria ur den engelska serien Waugh on Crime med Clive Swift och Robin Chadwick.
21.40 Vi har bara en jord. Färg. Ett apropå till FN:s miljövärdskonferens och andra miljöaktiviteter. Bengt Feldreich och Erik Bergsten.
22.10 TV-nytt, väder, spor.
22.25—23.10 Tjejsnack. Tonårstjejer på ungdomsgården i Stockholms förorter har sett på Tjejsnack som också är utgångspunkten i det här programmet.

TELEVISION 2

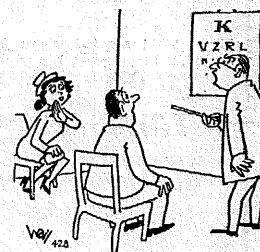
18.30 Att vara 12 år. Carina i Tensta och hur hon hade det i juni 1971 med "Trollet" hennes kille. Textat.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Barlows män Färg. Engelsk serie med bl a Stratford Johns.
20.20 "Vi är inte gamla, vi har bara levt länge". Blir du värdeless när du pensioneras? Och vad gör du med all tid? På Gysinge herrgård i Gästrikland har Pensionärernas Riksorganisation folkhögskolekurser. Där träffar vi Oskar Nilsson, 71, från Kalmar. Textat.
20.55 Bud Powell i Tollarparns tappning. Färg.
21.25 TV-nytt.
21.30 Sportnytt.

TV Fredag

17.50 Tapahumia. Ajankohtaista suomalaisista. Aktuell magasin för finskspråkiga.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.10 Rasmus Nalle. Färg. 2. Båten.
18.15 Joe. Färg. Om en engelsk pojke. 2. Joe och den stora familjen.
18.30 Presskonferens Färg.
19.00 Att vara pianist. Färg. Pianisten Janis Solymov intervjuas av Jan Eyrön.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Spökskeppet — amerikansk äventyrsfilm från 1959. Regi: Michael Anderson.
I rollerna: Gary Cooper, Charlton Heston, Michael Pedgrave.
21.40 Vi har bara en jord. Färg. Ett apropå till FN:s miljövärdskonferens och andra miljöaktiviteter. Bengt Feldreich och Erik Bergsten.
22.10 TV-nytt, väder
22.15—23.00 Trettonbal. Färg. Musikalisk underhållning med Lill-Babs, Sven-Erik Magnusson, Charlie Norman, Titti Sjöblom, Roffe Berg, Lasse Samuelssons ork. m fl.

TELEVISION 2

18.30 Ut i rymden Färg. 2. Början av 1900-talet.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Alias Smith & Jones. Färg. Amerikansk westernserie med Pete Duel och Ben Murphy.
20.20 Burleska bravader eller The Wälväara Carlsson show. Färg. Sketcher, upptåg och infall med Ellen Carlsson, Gösta Wälväara, Janne Bäckström m fl. Gästartist: Kisa Magnusson
20.50 Alla tiders lägrprisvara. Hur upplever kvinnan sig själv i jämlikhetens samhälle 1972? Sista programmet i Gun Allroth och Åke Wilhelmssons serie om kvinnans situation.
21.35 TV-nytt.
21.40—23.25 Anna — en schizofren flicka. Färg. Filmanuskript: Fabio Carpi, Nelo Risi. Regi: Nelo Risi. Medverkande: Chisline D'Orsay, Margherita Lozano, Umberto Raho m fl.

— Vill frun vara snäll och inte viskal